

فهرست مطالب

۳ مقدمه
۴ برگزار کنندگان
۵ پیام رئیس همایش
۷ پیام دبیر کمیته علمی
۸ پیام رئیس دانشگاه شهید بهشتی
۹ اعضای کمیته علمی
۱۱ اعضای کمیته اجرایی
۱۲ لیست مقالات ارائه شفاهی
۱۳ چکیده مقالات ارائه شفاهی
۲۷ لیست مقالات پوستری
۳۰ چکیده مقالات پوستری

مقدمه

قرآن معجزه جاویدان پیامبر اسلام (ص) و سند زنده حقانیت راه اوست. کتابی که تنها معجزه حاضر در عصر ماست که گواه همیشه صادق اسلام و راهنمای انسانها است.

جایی بس شگفت است که در این کتاب آسمانی از موضوعاتی سخن به میان آمده که دانشمندان عصر حاضر به تازگی موفق شده اند با بکارگیری دانش های مختلف و ابزارهای پیشرفته علمی به برخی از آنها دست یابند. با این وجود ضروری است تا با ارائه فهمی صحیح و دقیق به تبیین علمی و استدلالی این موارد پرداخته شود.

در همین راستا دانشگاه شهید بهشتی با همکاری انجمن علمی اعجاز قرآن، دومین همایش ملی اعجاز قرآن کریم را برگزار می کند. امید است ثمره ی این همایش قرآنی که با حضور محققان و دانشمندان عرصه جهاد علمی شکل گرفته است، نه تنها بتواند از ساحت مقدس قرآن عزیز دفاع نماید، بلکه با مکشوف کردن حقایق بی بدلیش، زمینه ساز اعتقاد جهانی به آن را نیز فراهم آورد.

دبیرخانه دومین همایش ملی اعجاز قرآن کریم

برگزار کنندگان :

انجمن علمی اعجاز قرآن

دانشگاه شهید بهشتی

با همکاری و مشارکت :

دانشگاه تهران

موسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان

پیام رئیس همایش

قرآن کریم کلام الهی و معجزه جاودان پیامبر گرامی اسلام(ص) و مهمترین و اصیل ترین سندی است که در طول تاریخ در اختیار مسلمانان قرار داشته است. به جرأت می توان گفت بخش بزرگی از فرهنگ اصیل اسلام و تمدن اسلامی مدیون این کتاب عظیم و مقدس است. همه مسلمانان با وجود اختلافاتی که در برخی مبانی اعتقادی یا عملی دارند به حجیت و اصالت این کتاب باور دارند، به طوری که هر مطلبی را با استناد به قرآن می توان برای مسلمانان اثبات کرد.

اهمیت این کتاب به حدی است که بیشتر دانشمندان اسلامی به درستی بر این باورند که تنها با دقت و تعمق در قرآن می توان هم صحت و استناد آن به خداوند را ثابت کرد و هم در نتیجه آن، حقانیت بقیه اعتقادات اسلامی از جمله نبوت و معاد را اثبات نمود.

به دلیل نکات فوق، از همان دوران اولیه ظهور قرآن کریم، دانشمندان زیادی در صدد اثبات معجزه بودن آن و در نتیجه اثبات وحیانی بودنش برآمدند. محصول این تلاش ها کتاب های زیادی بود که در موضوع اثبات اعجاز قرآن و جنبه های گوناگون آن به نگارش درآمد که البته جرقه های نخستین این تلاش ها را خود قرآن با بیان «ان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فأتوا بسورة من مثله» زد.

باید توجه داشت که به اعتقاد این جانب مفهوم اعجاز قرآن کریم هرچند تا حدی به تحدی قرآن وابسته است اما چنین نیست که در تمام جنبه های اعجاز، مفهوم تحدی دخالت داشته باشد. به این معنا که بعضی از جنبه های اعجاز قرآن کریم هرچند برای این کتاب آسمانی معجزه است اما مورد تحدی نبوده است. اعجاز علمی قرآن کریم از این موارد است. زیرا آیاتی که در زمان حاضر به دلیل رشد و گسترش دانش بشری محتوای دقیق و علمی آنها آشکار شده است تنها برای مردمان همین عصر معجزه حساب می شوند نه برای گذشتگان؛ بنابراین نمی توان از مردمان دوران جاهلیت انتظار داشت که از آنان بخواهیم آیه ای مانند آیاتی که قرن ها بعد علمی بودن آنها آشکار می شود بیاورند.

به مردم همین زمان هم نمی‌توان گفت آیه‌ای مانند قرآن بیاورید که بعد از هزار سال، علمی بودن آن آشکار گردد. روشن است که این درخواست‌ها نامعقول است. بنابراین معلوم می‌شود که چنین آیاتی از لحاظ معنایی نمی‌توانند مورد تحدی واقع شوند. یعنی آیاتی که از لحاظ علمی معجزه‌اند خود جایگاه ویژه‌ای در بحث اعجاز دارند.

این را هم بیفزاییم که اعجاز علمی قرآن کریم علاوه بر اینکه به خودی خود و صرف‌نظر از بحث تحدی، جایگاه ویژه‌ای دارد، یکی از بهترین راه‌ها برای تبلیغ و تثبیت قرآن کریم در عصر حاضر است. در دوران مؤثر استفاده از فنون فصاحت و بلاغت برای اثبات اعجاز قرآن کریم برای مردمانی که هیچ از زبان عربی نمی‌دانند بسیار دشوار است ولی در عوض زبان علم و دانش را همگان با همه تنوع زبانی و فرهنگی‌شان می‌فهمند. این اعجاز را که قرآن کریم نکته‌ای علمی را که دانش کنونی بشر به آن صحنه می‌گذارد، بیان کرده است _ به طوری که در دوران نزول قرآن بیان آن جز از طریق وحی امکان‌پذیر نبوده _ برای همگان قابل فهم است.

برگزاری دومین همایش اعجاز قرآن کریم می‌تواند گامی در جهت تبیین هرچه بهتر مفهوم اعجاز و به خصوص اعجاز علمی قرآن کریم باشد. جمع‌آوری تلاش‌های اندیشمندان و ارائه آنها در جمع فرهیختگان علاوه بر آن که بر غنای این مباحث می‌افزاید راه‌های نوینی را هم در تحقیقات علمی در این راستا می‌گشاید.

این جانب به نوبه خود از همه دست‌اندرکاران این همایش و همه کسانی که دل در گرو قرآن کریم دارند و همه شرکت‌کنندگان محترم، کمال تشکر را دارم و آرزو می‌کنم همگان در پناه قرآن کریم باشیم و مشمول شفاعت آن قرار گیریم.

والسلام

سید محمد سادات منصوری

پیام دبیر کمیته علمی همایش

قرآن مجید، این پیام گرانقدر الهی، دارای ابعاد و وجوه بسیار گسترده و ژرفی می‌باشد و به فرموده امام علی(ع) عجایب آن پایان‌ناپذیر است. تحقیق و تدقیق در ابعاد مختلف اعجاز این کتاب آسمانی، علاوه بر اینکه یقین به این کتاب را در قلب‌ها بارور می‌سازد، می‌تواند زمینه‌ساز تقوای الهی و تثبیت این قوا در وجود مومنین گردد و برای کسانی که به دنبال حق و حقیقت هستند و به دنبال لجاجت و عناد با حق نیستند نیز راهنما به صراط مستقیم باشد.

در راستای هدفمند کردن و علمی نمودن پژوهش‌های قابل تدوین در مورد ابعاد اعجاز قرآن، انجمن علمی اعجاز قرآن از سال ۱۳۸۸ و با حضور متخصصین رشته‌های مختلف دایر گردید و در سال گذشته، اولین دوره همایش اعجاز قرآن را با حضور خیل علاقمندان به این موضوع برگزار نمود. امسال نیز در راستای ترویج و گسترش آشنایی با معارف قرآن و کشف وجوه تازه‌ای از اعجاز این کتاب نورانی، دومین همایش اعجاز قرآن کریم را برگزار می‌نماید. امید است برگزاری اینگونه همایش‌ها بتواند سهمی در پیشبرد این امر مهم را ایفا نماید.

علیرضا طالب‌پور

رئیس انجمن علمی اعجاز قرآن

پیام رئیس دانشگاه شهید بهشتی

از وظایف اصلی دانشگاه‌ها ایجاد زمینه فرهنگی و اعتقادی مناسب در جامعه علمی کشور می‌باشد. چرا که بدون دو بال علم و ایمان، پیشرفت و تعالی حاصل نخواهد شد. برگزاری همایش اعجاز قرآن کریم در دانشگاه شهید بهشتی فرصتی خواهد بود تا زمینه آشنایی با وجوه اعجاز قرآن کریم و معارف عمیق این کتاب آسمانی میسر گردد تا از این رهگذر پژوهشگران و مشتاقان علم و حقیقت با این کتاب آسمانی آشنا شده و مقدمه‌ای بر ایجاد زمینه‌های تقویت ایمان آنها فراهم گردد.

پرداختن به بررسی وجوه علمی اعجاز قرآن و بررسی مصادیق آنها در چنین همایشی، می‌تواند سهم بزرگی در حل معضلات و شبهات فکری پیش آمده در میان متفکران باشد و از طرفی سبب خواهد شد پژوهشگران به آیات الهی قرآن نه تنها به دید یک پیام بلکه به عنوان پدیده‌ای جاویدان بنگرند که اصول و حقایق آن با دست‌آوردهای علمی و صحیح هر عصری مطابق و سازگار است.

بنده مؤکداً توصیه می‌کنم که دست‌آوردهای علمی حاصل از پژوهش‌های صورت گرفته در این همایش و سایر همایش‌های مرتبط در دسترس عموم علاقمندان علی‌الخصوص دانشجویان و اساتید دانشگاه‌ها قرار بگیرد تا با جنبه‌های نو و جدید اعجاز این کتاب آسمانی بیشتر آشنا گردند.

محمد مهدی طهرانچی

اعضای کمیته علمی همایش

ردیف	نام و نام خانوادگی	دانشگاه
۱	حجت الاسلام دکتر محمد سادات منصور	شهید بهشتی
۲	دکتر علیرضا طالب پور	شهید بهشتی
۳	حجت الاسلام دکتر محمد علی رضایی اصفهانی	جامعه المصطفی قم
۴	حجت الاسلام دکتر محمد ابراهیمی	شهید بهشتی
۵	دکتر محمد علی مظاهری	شهید بهشتی
۶	دکتر مجید معارف	تهران
۷	دکتر محمود واعظی	تهران
۸	دکتر سید محسن میرباقری	شهید رجایی
۹	حجت الاسلام دکتر محمود متوسل آرانی	تهران
۱۰	دکتر محمد محجل	شهید بهشتی
۱۱	دکتر حسین شجاعی	شهید بهشتی
۱۲	دکتر غلامرضا حسن زاده	تهران
۱۳	دکتر محمدرضا فقیهی	شهید بهشتی

ردیف	نام و نام خانوادگی	دانشگاه
۱۴	دکتر غلامرضا براتی	شهید بهشتی
۱۵	دکتر مهدی دوایی	دانشگاه آزاد
۱۶	دکتر سعید رضا عاملی	شهید بهشتی
۱۷	دکتر حمیدرضا ربیعی	صنعتی شریف
۱۸	خانم دکتر شادی نفیسی	تهران
۱۹	خانم دکتر مهرنوش شمس فرد	شهید بهشتی
۲۰	خانم دکتر میردهقان	شهید بهشتی
۲۱	خانم دکتر فرزانه روحانی	شهید بهشتی

اعضای کمیته اجرایی

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت
۱	محمد ابراهیم شناسا	دبیر کمیته اجرایی
۲	سیدشهاب الدین قطب شریف	مسئول تدوین و برنامه ریزی
۳	الهام ذبیحی	مسئول دبیرخانه و سایت
۴	زهرا حق گوی	مسئول روابط عمومی
۵	سمیه رستمی	مسئول انتشارات
۶	خدادادحسن پور	مسئول تدارکات

فهرست مقالات ارائه شفاهی

ردیف	عنوان مقاله	صفحه
۱	اعجاز علمی قرآن در استعمال واژه ماطهورا و تشکیل توده های در مقیاس نانو متناسب با زمان ماندگاری	۱۳
۲	پژوهشی در اسرار خلقت انسان طبق آیه ۵ سوره حج	۱۴
۳	اعجاز عددی قرآن در اثبات حقانیت اهل بیت (ع)	۱۵
۴	زوجیت در فیزیک	۱۷
۵	نقد کتاب «الفرقان الحق» با تأکید بر وجوه اعجاز قرآن	۱۸
۶	تأملی در نظریه ی سید مرتضی در اعجاز قرآن	۱۹
۷	واکاوی تاریخی پیدایش واژه اعجاز و معجزه در علوم قرآنی	۲۰
۸	چرا قرآن معجزه است؟	۲۱
۹	هوشمندی جهان از منظر قرآن مبین	۲۲
۱۰	کارکرد اسلوب تأکید در رساندن معنا به مخاطب در سوره ی بقره	۲۳
۱۱	سوره ی مبارکه الرحمن از منظر سبک شناسی	۲۴
۱۲	تحلیل گفتمان قدرت در قرآن کریم	۲۵
۱۳	نگاهی به بلاغت کنایه در قرآن کریم	۲۶
۱۴	ساختار داستانی و جلوه های زیبایی در سوره یوسف (ع)	۲۷

اعجاز علمی قرآن در استعمال واژه ماطهورا و تشکیل توده های در مقیاس نانو متناسب با زمان ماندگاری	عنوان مقاله
سعید جعفری راد	نویسنده
دکترای تخصصی شیمی (گرایش پلیمر)، عضو هیات علمی دانشگاه تبریز	
jafarirad@tabrizu.ac.ir	ایمیل

چکیده

آیه کریمه مورد بحث در این مقاله، آیه ۴۸ سوره مبارکه فرقان (۲۵) می باشد. (و هو الذی ارسل الریاح بشرا بین یدی رحمته و انزلنا من السماء ماء طهورا) (و اوست آن کسی که بادها را نویدی پیشاپیش رحمت خویش (باران) فرستاد و از آسمان آبی پاک فرود آوردیم)

در نگاه نخست در می باییم که آیه به دو بخش تقسیم می شود: بخش اول در مورد بادها و بخش دوم در مورد آب باران سخن گفته است. در این مجال تنها به بررسی بخش دوم و بطور دقیق به واژه قرآنی طهورا می پردازیم. سؤالات این تحقیق عبارتند از:

- آیا تصور اینکه آب باران همان آب مقطر است از نظر علمی تصور صحیحی می باشد یا خیر؟
- آیا اطلاق آب مقطر به آبی که در آیه به آن اشاره شده است، صحیح است؟
- چرا در کلام الله مجید واژه طهورا تنها در مورد آب باران به کار رفته است و برای سایر آبها مانند آب دریا یا آب زهر بکار نرفته است؟ در حالیکه سایر آب ها (ی مطلق) نیز پاک کننده اند.

برای پاسخ به این سؤالات آزمایش هایی به اجرا در آمد. ارزیابی ها نشان می دهد که عامل ماندگاری (مدت زمان تولید آب تا مصرف آن) تاثیر کلیدی روی ساختار مولکولی آب داشته است. بنابراین می توان گفت - بر خلاف آنکه تا کنون تصور می شد- آب طهور ذکر شده در آیه شریفه ساختاری همچون آب خالص تولید شده بدست انسان ندارد، بلکه عامل اصلی در پاک کنندگی آب باران در نتیجه زمان ماندگاری کم و یا به عبارت دیگر تولید سریع آن از ابر و ریزش آن می باشد. این عامل موجب می شود تا هیچ گونه توده مولکولی در داخل چنین آبی تشکیل نشده و آب قدرت کافی برای آبیوشی هر گونه عامل نا مطلوب خارجی که در اصطلاح کلی فقهی به آنها حدث یا نجس گفته می شود را داشته باشد. آنچه که در این مجال ذکر می کنیم جوابی برای دانشمندان ماده گرا می باشد که اعجاز قرآن برای آنها تنها از دریچه اعجاز علمی و دلیل تجربی قابل قبول است و لا غیر.

کلید واژه ها: طهور، آب باران، زمان ماندگاری، توده های مولکولی آب

عنوان مقاله	پژوهشی در اسرار خلقت انسان طبق آیه ۵ سوره حج
نویسنده	۱ - محمدحسین صالحی شهرابیکی ۲ - سید علی اکبر ربیع نتاج
ایمیل	Sm.rabinataj@gmail.com

چکیده

قرآن کریم در موارد متعددی سخن از خلقت انسان گفته و مراحل آن را تذکر داده است. آیات صریح قرآن در این باره نکات و اشارات علمی ارزنده‌ای را دربردارد که موجب حیرت متخصصان علوم پزشکی در اعصار مختلف شده است، از جمله این آیات آیه ۵ سوره حج است. در قرآن به طور صریح به دو دلیل محکم و منطقی برای اثبات معاد جسمانی استدلال کرده است یکی از طریق توجه به تحولات جنینی و دیگری از طریق تحولات زمین به هنگام نمو گیاهان؛ در حقیقت قرآن می‌خواهد صحنه‌های معاد را که مردم در همین زندگی دنیا با آن سرکار دارند و پیوسته با چشم خود می‌بینند و از آن غافلند برای آنها تشریح کند تا بدانند زندگی بعد از مرگ نه تنها امری غیرممکن نیست بلکه دائماً صحنه‌های مشابه آن را بر زندگی روزمره با چشم خود مشاهده می‌کنند. اما در زمان نزول قرآن برخی از آیات آن بر اسرار پنهان آفرینش بدن انسان اشاره می‌کند؛ اسراری که قرن‌ها با استفاده از وسایل پیشرفته کشف گردید. بنابراین مطالب آورده شده در این آیه نوعی رازگویی و خیر از غیب و مطالب کشف نشده است.

در این پژوهش که به روش توصیفی- اسنادی و جمع آوری بصورت کتابخانه‌ای سامان یافته، به مراحل خلقت انسان از نطفه تا دوران پیری اشاره شده است که نشان دهنده قدرت مطلق خداوند و خود دلیل حق بودن اوست که بر همه چیز تواناست و نگارندگان در این مقاله در پی آنند تا هماهنگ بودن اسرار خلقت با یافته‌های پزشکی جدید را بررسی نمایند.

کلیدواژه ها: قرآن، اعجاز علمی، اسرار خلقت، علم جنین شناسی

اعجاز عددی قرآن در اثبات حقانیت اهل بیت (ع)	عنوان مقاله
غلامرضا ستوده	نویسنده
عضو هیات علمی گروه کامپیوتر دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز	
gr_sotudeh@yahoo.com	ایمیل

چکیده

در این مقاله یک نظریه جدید در اعجاز عددی قرآن با نام نظریه بردارهای قرآنی ارائه خواهد شد. این نظریه گسترشی از حساب ابجد است، اما در محاسبه ارزش حروف از تعداد تکرار حروف آیات قرآن استفاده می‌شود. استفاده از حساب ابجد (که به حساب "جمل کبیر" نیز معروف است) روشی بسیار قدیمی است و در حوزه اعجاز عددی قرآن استفاده شده است. تعدادی حساب ابجد غیر از "جمل" توسط بعضی محققین در زمینه اعجاز عددی تعریف و مورد استفاده قرار گرفته است. در قرآن کریم، دو آیه وجود دارد که کلیه ۲۸ حرف الفبای عربی را در خود جای داده است: یکی آیه رساله (آیه آخر سوره فتح) و دیگری آیه ۱۵۴ سوره آل عمران. با شمارش تکرار هر حرف الفبا در آیه آخر سوره فتح (طبق نگارش رسم المصحف ساده شده و بدون اعراب) و در نظر گرفتن تکرار هر حرف به عنوان ارزش آن حرف، حساب ابجد "مرسل" بدست می‌آید. به کمک این حساب، می‌توان روابط جالبی میان نامهای مبارک (محمد) و (علی) و همچنین (محمد المصطفی) و (علی المرتضی) بدست آورد. به کمک این حساب می‌توان به این سؤالات زیر پاسخ داد:

چرا تعداد پیامبران ۱۲۴۰۰۰ نفر است؟ چرا تعداد رکعات نمازهای یومیه باید به ترتیب ۲ و ۴ و ۴ و ۳ و ۴ باشد؟ چرا تسبیحات حضرت زهرا (س) دارای ۳۴ بار ذکر (الله اکبر) است؟
غیر از آیه آخر فتح، آیات دیگری مانند آیه ۷ فاطر و ۹ مائده نیز خواص مشابهی دارند و به کمک آنها می‌توان دو حساب جدید با نامهای "اجر کبیر" و "اجر عظیم" را تعریف کرد. در این مقاله، غیر از این سه حساب ابجد جدید، اشاره‌ای به خواص حسابهای ابجد معروف مانند "جمل کبیر" و "جمل صغیر" و "نورانی" (بر اساس حروف مقطعه) نیز خواهد شد. در بخش دیگری از مقاله، یک سری معادلات برداری بر اساس تکرار حروف آیات مرتبط با هم، تعریف می‌شود و با جستجو در آیات قرآن، آیات جدیدی که آن دو آیه را تفسیر کرده و در معادلات برداری صدق می‌کنند، شناسایی می‌گردد. به کمک این معادلات می‌توان روابط ریاضی جالبی را جهت پرداختن به موضوعات تفسیری زیر ارائه نمود:

رمز گشایی از حدیث منزلت، رمز گشایی از آیات مربوط به اهل بیت در سوره مائده (تبلیغ، اکمال دین و ولایت) ، رمز گشایی از آیات مربوط به اهل بیت در سوره احزاب (تطهیر و صلوات) ، اثبات آمدن نام مبارک حضرت علی (ع) در آیه ۵۰ سوره مریم.

کلیدواژه ها: اعجاز عددی، حساب ابجد، نظریه بردارهای قرآنی، معادلات برداری، اهل بیت (ع)

عنوان مقاله	زوجیت در فیزیک
نویسنده	محمد میر
	کارشناسی ارشد فیزیک
ایمیل	mir_physic@yahoo.com

چکیده

از آنجا که آیات قرآن و روایات متعددی زوجیت را در همه موجودات به اثبات رسانده است هیچ تردیدی نیست که زوجیت در همه موجودات وجود دارد. این تعدد باعث شده دانشمندان و دانش پژوهان بیشتری به تفکر و تعقل در آیات قرآن خصوصا موضوع زوجیت بپردازند تا بتوانند شکست ناپذیری قرآن در برابر کتب علمی، و پیشگویی علوم توسط قرآن را در حدود ۱۴۰۰ سال پیش به اثبات برسانند. در این مقاله پس از بررسی چند آیه و خصوصا آیه ۴۹ سوره ذاریات به اثبات زوجیت در همه موجودات خواهیم پرداخت و نشان خواهیم داد که وجود زوج فقط مختص انسان، حیوان و گیاه نیست و ذرات ریزی مانند الکترون و ... نیز دارای جفت می باشند. در ادامه به کمک آیه ۳۶ سوره یس و همچنین نظر علمای دین در مورد تفسیر آیه فوق اقتباس خواهیم کرد که همه موجودات عالم دارای جفتی از جنس خود هستند و این زوجیت در علم فیزیک نیز وجود دارد ، بطوریکه که ذرات از جمله الکترون هم دارای زوج می باشند. در ادامه پس از بررسی تاریخچه کشف اتم و همچنین بررسی ماده و پادماده نشان خواهیم داد که زوج الکترون ذره ای به نام پوزیترون می باشد. زیرا در علم فیزیک، زوج ذره باید دارای جرم مساوی با آن ذره باشد ، ولی از نظر نوع بار مخالف باشد، که در این صورت به زوج الکترون، پوزیترون گفته می شود. که متاسفانه به غلط در بسیاری از کتب و مقالات زوج الکترون، پروتون نوشته شده است. این در حالیست که این دو یعنی پوزیترون و پروتون کاملا با هم متفاوت هستند.

کلید واژه ها: ماده ، پادماده ، الکترون ، پوزیترون ، زوجیت

عنوان مقاله	نقد کتاب «الفرقان الحق» با تأکید بر وجوه اعجاز قرآن
نویسنده	فرزانه روحانی مشهدی دکترای الهیات دانشگاه تهران
ایمیل	f.rohany.m@gmail.com

چکیده

به تازگی در امریکا کتابی به نام «الفرقان الحق» در معارضه با قرآن نوشته اند تا جایگزین قرآن کریم میان مسلمانان شود. در این مقاله با تکیه بر وجوه اعجاز و ویژگی های قرآن کریم کتاب فوق مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. این بررسی در سه محور قالب، محتوا و شواهد صورت گرفته و روشن گردیده که در همه زمینه ها قرآن کریم مطلقاً برتر است. اما با توجه به آیات تحدی در قرآن کریم معلوم می شود این اثر اساساً شرایط معارضه با قرآن را ندارد تا بررسی شود آیا مماثل با قرآن هست یا خیر. پس نه معارضه با قرآن محسوب می شود و نه هیچ عقل سلیمی آن را جایگزین مناسبی برای قرآن کریم می شمرد.

کلید واژه ها: قرآن کریم، تحدی، الفرقان الحق، وجوه اعجاز، معارضه، مسیحیت، احکام اسلام

تأملی در نظریه‌ی سید مرتضی در اعجاز قرآن	عنوان مقاله
۱ - سید علی اکبر ربیع نتاج ۲ - مصطفی رضازاده	نویسنده
۱ - دانشیار هیات دانشگاه مازندران ۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد هیات دانشگاه مازندران	
Mohammadhosain.salehi@yahoo.com	ایمیل

چکیده

این که قرآن معجزه جاودان خاتم الانبیاء است مورد اتفاق همه ی قرآن پژوهان مسلمان است اما این که قرآن از چه جهت معجزه است عالمان مسلمان به اختلاف سخن گفته اند. سید مرتضی علم الهدی که از دانشمندان شیعه می باشد، وجه اعجاز قرآن کریم را صرفه دانسته و کتاب "الموضح عن جهة الاعجاز القرآن" را در این راستا تالیف کرده و به دفاع از آن برخاسته است در این کتاب سید مرتضی نظریه ی دیگران که اعجاز قرآن را در فصاحت و بلاغت و نظم و عدم اختلاف در آن و ... می دانند را ابتدا بررسی کرده و آنها را ناکافی می داند و در نتیجه اعجاز قرآن را صرفه و خارج از قرآن جستجو می کند در این تحقیق ادله سید مرتضی بررسی و تحلیل می شود و اعجاز درون متنی برای قرآن اثبات می گردد.

کلیدواژه ها: سید مرتضی، اعجاز، صرفه، قرآن

عنوان مقاله	واکاوی تاریخی پیدایش واژه اعجاز و معجزه در علوم قرآنی
نویسنده	۱ - نرجس توکلی محمدی
	۲ - محمد مکوند
	دانشجویان مقطع دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه تهران
ایمیل	tavakoli.nm@gmail.com

چکیده

عدم کاربرد واژگان «اعجاز» و «معجزه» در قرآن کریم از یک سو، و اهمیت بحث «اعجاز قرآن» به منزله یکی از مهمترین انواع علوم قرآنی از سوی دیگر، بحث و بررسی پیرامون این واژگان و تبیین زمان پیدایی آنها را ضرورت می‌بخشد. چه بحث از اعجاز قرآن و اثبات معجزه بودن آن، یکی از مهمترین دغدغه‌های اندیشمندان و قرآن پژوهان است اما از دیگر سو، عنوان این دانش، برخلاف دیگر انواع مهم علوم قرآنی نظیر ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، عام و خاص، ریشه ای منصوص در قرآن و حدیث ندارد. بر این اساس، در این پژوهش بر آنیم تا با بررسی تاریخی متون و منابع کهن، خاستگاه و زمان پیدایش این واژه و ورود آن به حوزه علوم قرآنی را تبیین کنیم. بر این اساس، با بررسی اهم منابع کهن لغوی، تفسیری، روایی و ترجمه‌های قرآنی، میتوان دریافت که این واژه، گرچه به اشکال مشابه در برخی روایات و منابع قرن دوم نیز به کار رفته است، اما به مثابه یک دانش‌واژه، واژه ای برساخته از سوی دانشمندان علوم قرآنی و متکلمان اسلامی است که در نخستین کاربردهای خود، از قرن سوم به مباحث علمی مسلمانان ورود یافته و پس از آن دامنه‌ی کاربرد آن در کتب علوم قرآنی و تفسیر نظیر احکام القرآن جصاص (م۳۷۰ق)، اعراب القرآن نحاس (م۳۳۷ق)، آثار شیخ صدوق (م۳۸۱ق)، شیخ مفید (م۴۱۳ق)، سید مرتضی (م۴۳۶ق)، شیخ طوسی (م۴۶۰ق)، طبرسی (م۵۵۸ق) و دیگران، و بعضا در متون کهن فارسی نظیر ترجمه تفسیر طبری در ترادف با واژگان قرآنی «آیه» و «بینه» گسترش یافته است.

کلیدواژه‌ها: بررسی تاریخی، اعجاز، معجزه، علوم قرآنی، تفسیر

چرا قرآن معجزه است؟	عنوان مقاله
حسین مقیسه	نویسنده
استاد و عضو هیئت علمی دانشکده الهیات دانشگاه شهید بهشتی	
H-moghiseh@sbu.ac.ir	ایمیل

چکیده

از طبیعی ترین اتفاقاتی که در تاریخ بشر افتاده ظهور مدعیانی است که خود را پیام‌آور خدای یکتا می‌دانستند و در برابر پرسش معاصران خودشان که چگونه ادعای خویش را ثابت می‌کنید روی دو مطلب تاکید می‌کرده‌اند: ۱- تعالیم و آموزه‌های آنان مطابق عقل و فطرت سالم و متعادل انسانی است ۲- ارایه امر یا اموری به عنوان معجزه یعنی عملی که انجام آن از عهده کسی دیگر در آن عصر و زمان ساخته نباشد تا مردم بدانند که آنان از خدا و ماورای طبیعت مورد حمایت‌اند. این دو مطلب الان هم اگر اتفاق بیفتد برای هر انسان بی‌طرفی قابل پذیرش و قانع‌کننده است. به ویژه که هزینه مادی و دنیوی هم از پذیرندگان و باورمندان خود درخواست نمی‌کرده‌اند و اجر و پاداش خود را از خدا می‌خواسته‌اند.

به تاریخ قمری ۱۴۴۷ سال قبل، آخرین اتفاق از این دست رخ داد و فردی ادعای نبوت کرد و با استفاده از همان دو روش، ادعای خود را برای مردم ثابت نمود و عده قابل توجهی در زمان حیات و پس از وفاتش به وی گرویدند.

آنچه مورد نظر این نوشته است، جمع‌آوری شواهد و قرائنی است که معجزه بودن تنها قرآن کریم را در این عصر و زمان اثبات نماید، از تحدی و پاسخ نیافتن آن تا اشاره‌ای به برخی وجوه اعجاز محتوایی از قبیل معارف عرفانی و تشریحی، حقوقی و علمی آن.

عنوان مقاله	هوشمندی جهان از منظر قرآن مبین
نویسنده	۱ - غلامرضا براتی ۲ - اسدالله آژیر ۳ - نامدار یوسفی
	۱ - استادیار اقلیم شناسی دانشگاه شهید بهشتی ۲ - استادیار الهیات دانشگاه رازی کرمانشاه ۳ - استادیار زیست شناسی دانشگاه رازی کرمانشاه
ایمیل	G_barati@sbu.ac.ir

چکیده:

هدف: در سایه پیشرفت های فزاینده علمی و فنی روز، بهره برداری های بی رویه انسان از منابع طبیعی هر روز ابعاد تازه تری بخود گرفته، دسترسی، کمیت، تنوع و کیفیت منابع رو به کاهش می رود. این پدیده می رود تا به یک معضل جهانی تبدیل شود. شناسایی و رده بندی استنادات تفسیری از قرآن کریم و روایات مرتبط و نیز شواهد علمی با موضوع هوشمندی و کنش وری زیست بوم های کره زمین می تواند به بهبود روند کنونی کمک کند. روش ها: این تحقیق بر پایه سندبایی از دو دسته منبع یکی کتب تفسیری و روایی و دیگری منابع حاوی استنادات علمی، در پی جستجو و استدلال وجود صفات متعالی حیات در زیست بوم های بیجان و جاندار اعم از آب، خاک، گیاهان و جانوران بوده است.

نتایج: تصریح همراهی خلقت و علم در بیان علامه طباطبایی بر اساس بیان اطلاق نطق در کلام وحی به همه اشیاء، نسبت دادن صفت خشیت به عنوان ترسی عالمانه به سنگ های فراز کوه و تخصیص نیایش کوه ها به دو زمان صبحگاه و شبانگاه از دیدگاه جعفر سبحانی؛ ملازمت هستی و ادراک در کلام ملاصدرا؛ بیان تعلق همه کمالات به موجودات حتی پایین تر از انسان در تفسیر امام خمینی و اسناد اختیار به همه موجودات با نظر علامه جعفری از جمله نتایج تفسیری این پژوهش بودند که نشان دادند که زیست بوم ها به عنوان آفریدگان آفریننده ی مدرک و مختار، صاحب نشأتی برجسته و علایمی آشکار از صفات هوشمندی (ادراک)، گویایی (نطق)، و کنش وری (اختیار) اند.

نتیجه گیری: زیست بوم ها هنگام رویارویی با رفتار درست و نادرست انسان، پاسخ هایی نه غریزی و کورکورانه بلکه ارادی و هوشمندانه از روی مهر و خشم بروز می دهند و هر آنچه از انسان اعم از جسم و ذهن او صادر می شود نه تنها توسط ذات اقدس حق بلکه توسط همه اجزای آفرینش تحت نظارت و سیاستی آگاهانه است. اگر در بسیاری از موارد، اجزای جهان رفتار نادرست انسان را برمی تابند نه از ناهمی و ناتوانی بلکه از سر مهلتی است که از سوی خداوند به آن مامور و ماجورند.

کلیدواژه ها: قرآن، جهان، هوشمندی، کنش وری.

کارکرد اسلوب تاکید در رساندن معنا به مخاطب در سوره ی بقره	عنوان مقاله
۱ - حسین کیانی ۲ - فاطمه تقی زاده فرد	نویسنده
۱ - عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز، استادیار بخش زبان و ادبیات عرب ۲ - مدرس دانشگاه پیام نور آباده	
hkyanee@yahoo.com	
	ایمیل

چکیده

زبان مهمترین وسیله‌ی ارتباطی بشر است که به وسیله‌ی آن معانی و مفاهیم شکل گرفته در ذهن بیان می‌شود. بیان این معانی در قالب جمله، تابع مقتضای حال مخاطب است. اگر کلام جاری شده از زبان بر اساس اقتضای حال مخاطب باشد، تاثیر آن بر مخاطب بیشتر است. از آنجا که قرآن کریم، کتابی سرنوشت ساز برای تمامی انسان ها می‌باشد، این موضوع در آن برجسته است و براساس مقتضای حال مخاطب، از اسلوب‌های گوناگونی استفاده شده است. یکی از این اسلوب‌ها، اسلوب تاکید است که به گونه‌های مختلفی در قرآن بکار برده شده است.

در این پژوهش تلاش شده است مهمترین شیوه‌های تاکید جمله‌ی اسمیه در سوره بقره بررسی شود. بنابراین پس از تبیین مبانی پژوهش، اسلوب‌های تاکید در سوره بقره بر اساس روش توصیفی و تحلیلی مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که با توجه به تنوع مباحثی که در این سوره مطرح شده، تأکید بوسیله اضافه شدن ادوات "إن" و "أن" و اسلوب قصر از برجسته ترین شیوه‌های تاکید در این سوره می‌باشد. اسلوب تاکید در این سوره وسیله‌ای برای تثبیت معانی در جان و قلب خواننده است تا از این طریق معنا به عنوان عقیده‌ای راسخ و ثابت در ذهن نقش ببندد.

پژوهش حاضر نشان می‌دهد که قرآن کریم برای بیان معانی تاکیدی در این سوره از روش‌های تاکیدی متنوعی با ترکیب های متناسب استفاده کرده است و همچنین دلالت های بر آمده از تاکید به صورت هماهنگی به کار برده شده است که با دلالت های بلاغی همچون اهتمام، اختصاص، تثبیت و تقریر و ... همراه گشته است.

کلید واژه‌ها: سوره‌ی بقره، اسلوب تاکید، قرآن کریم، سبک شناسی

عنوان مقاله	سوره ی مبارکه الرحمن از منظر سبک شناسی
نویسنده	۱ - علی نظری
	۲ - افتخار لطفی
ایمیل	۱ - دانشیار دانشگاه لرستان
	۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه لرستان
	Alinazary2002@gmail.com

چکیده

قرآن کریم که سرشار از مفاهیم ژرف و عمیق است و در آن چراغهای روشنی بخش هدایت است، زیبایی جملات و لطائف تعبیرش و بافت منسجم و بی نظیرش بیانگر این است که کلامش دارای بیانی والاتر از زبان بشر است. و سوره ی الرحمن که سوره ی رحمت و نعمت و عروس قرآن نامیده شده، در بردارنده ی تعداد زیادی از نعمتهای خداوند است که بر مخلوقاتش بویژه جن و انس ارزانی داشته است. این سوره مبارکه هم به واسطه نام شریفش و هم به سبب ساختار یکتایش از زیبایی بی نظیری برخوردار است.

این پژوهش با روش تحلیلی-توصیفی، بر آن است عناصر سبکی سوره الرحمن در سه سطح آوایی، نحوی، تصویر پردازی، و میزان انسجام این سطوح با همدیگر به روشی توصیفی-تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده شود.

در سوره الرحمن، سطح آوایی به خلق موسیقی و اثر گذاری بیشتر کلام و هماهنگی و توازن اختصاص یافته است. در سطح ترکیبی با الفاظی زیبا و اسلوب بیانی دقیق و الفاظ و جمالتی هماهنگ خارق العاده ای روبرو هستیم و در سطح تصویرپردازی با ارائه ی تصاویر زیبا، عنایات الهی محسوس جلوه داده شده تا مخاطب را در درک مفاهیم یاری دهد و معانی مورد نظر را در ذهن او تثبیت نماید.

کلید واژه ها: الرحمن، سبک شناسی، سطح آوایی، سطح ترکیبی، تصویر پردازی

عنوان مقاله	تحلیل گفتمان قدرت در قرآن کریم
نویسنده	۱ - مهین ناز میردهقان
	۲ - رقیه رحمان پور
ایمیل	۱ - استادیار زبان شناسی دانشگاه شهید بهشتی
	۲ - کارشناس ارش زبان شناسی دانشگاه شهید بهشتی
	M_Mirdehghan@sbu.ac.ir

چکیده

این پژوهش با هدف تحلیل گفتمان قدرت در قرآن کریم با استفاده از تحلیل انتقادی با رویکرد وندایک (۱۹۸۵، ۱۹۹۳، ۲۰۰۱) انجام شد. به این منظور از روش پژوهش توصیفی- تحلیلی گفتمان استفاده و متن قرآن کریم به عنوان جامعه پژوهش در نظر گرفته شد. ۵۵ آیه مرتبط با موضوع پژوهش از قرآن کریم به عنوان نمونه انتخاب و بر مبنای رویکرد وندایک مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج تحلیل گفتمانی پژوهش حاضر نمایانگر آن است که خداوند در قرآن کریم از هر دو رویکرد "مستقیم" و "غیرمستقیم" در تجلی قدرت خود استفاده می‌نماید. در حالت مستقیم در آیات مورد بررسی خداوند با امر و نهی و تعیین موقعیت‌ها و گفتمان‌های مخاطبان خود قدرتش را نمایان می‌سازد؛ که در بیان نحوه آفرینش انسان (یونس، ۳۱ و ۳۴)، نحوه انجام برخی امور (الطلاق، ۷؛ الانسان، ۳۰؛ بقره، ۱۶۵) و زمان خلقت و مرگ انسان (المؤمنون، ۱۲ الی ۱۶)، تعیین جهنم و بهشت برای انسان (التکویر، ۱۲، ۱۳ و ۱۴)، عذاب یا پاداش (المسد، ۳، ۴ و ۵)، و مشخص نمودن اعمال نیک و بد برای انسان (الانفال، ۱۷؛ الانسان، ۳۰ و التکویر، ۲۹).. دیده می‌شود؛ و چنین گفتمانی نمایانگر تجلی قدرت خداوند به طور مستقیم می‌باشد. خداوند در این آیات اظهار می‌کند که قدرت من بر بندگانم کاملا واضح و آشکار است، طوری که هرکسی آن را در قلب خود حس می‌کند و می‌داند. صورت غیرمستقیم نیز در آیاتی که به توصیف خداوند (الحشر، ۲۳ و ۲۴)، اراده او (الرعد، ۲، ۳ و ۴)، خالق بودن او، و جهان پس از مرگ اشاره دارد به چشم می‌خورد. البته لازم به ذکر است که در برخی از آیات ذکر شده نمایانگر هر دو رویکرد مستقیم و غیرمستقیم می‌باشند؛ همانند جهان پس از مرگ که از یک سو با نشان دادن توانایی‌های خداوند در زنده کردن و تجسم اعمال به صورت غیرمستقیم و با مشخص کردن نتیجه اعمال به صورت مستقیم قدرت خداوند را نشان می‌دهد.

کلیدواژه ها: قرآن، تحلیل گفتمان انتقادی، قدرت، بافت و متن

نگاهی به بلاغت کنایه در قرآن کریم	عنوان مقاله
۱ - مسعودباوان پوری ۲ - وحیدسجادی فر ۳ - حدیث باقری ۴ - سودابه جعفریان	نویسنده
۱ - کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب دانشگاه کردستان ۲ - کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه پیام نور تهران ۳ - کارشناس ارشد زبان و ادبیات عرب دانشگاه آزاد اسلامی قم ۴ - کارشناس ارشد زبان و ادبیات عرب دانشگاه خوارزمی تهران	
masoudbavanpouri@yahoo.com	ایمیل

چکیده

زمانی که آیات قرآن کریم به گوش اعرابی رسید که خود در اوج بلاغت و فصاحت بودند، از زیبایی‌ها و زیورهای بلاغی آن به شگفت آمدند. کنایه یکی از وجوه بلاغی قرآن کریم است که در اصطلاح به کلامی گفته می‌شود که لازم معنی اصلی‌اش مقصود باشد، در حالی که اراده معنای حقیقی آن نیز جایز است. کنایه به سه دسته کنایه از موصوف، صفت و نسبت تقسیم می‌شود. هرآیه‌ای از قرآن کریم که کنایه در آن وجود دارد به انگیزه‌های مختلف مانند ترسیم معقول به محسوس، رعایت ادب و مبالغه و ... به کار رفته است.

نگارندگان این مقاله برآنند که در صفحاتی اندک و به صورت نمونه‌ای، مهم‌ترین انگیزه‌های کاربرد کنایه در قرآن کریم را و نیز نمونه‌هایی از کنایه را در این کتاب گرانسنگ بیان کنند. البته ناگفته پیداست که در صفحاتی اندک نمی‌توان دریایی از بلاغت و کنایه قرآن کریم را ذکر کرد.

کلیدواژه‌ها: بلاغت، کنایه، قرآن کریم، انگیزه‌های کاربرد کنایه

عنوان مقاله	ساختار داستانی و جلوه های زیبایی در سوره یوسف (ع)
نویسنده	۱ - حسن گودرزی لمراسکی
	۲ - معصومه خطی دیزآبادی
ایمیل	۱ - استاد یار گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه مازندران
	۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی دانشگاه مازندران
	h.goodarzi@umz.ac.ir

چکیده

قرآن کریم کتاب هدایت است و داستان به عنوان یکی از مهم ترین موضوعات قرآنی به مانند سایر موضوعات آن، در خدمت اهداف دینی و تربیتی در آمده است. این سخن به معنای نفی آفرینش های هنری و شیوه های داستان پردازی در قرآن نیست، بلکه قرآن، حوادث و سرگذشت های فرو رفته در اعماق تاریخ را بدون دخالت دادن خیال آفرینشگر و بدون به کار بستن دروغ و مبالغه، بلکه با شیوه و اسلوب های بیانی و تکنیک های داستانی و تصویرگری های نمایشی و حسّی خود، دوباره احیاء کرده است، به طوری که مخاطب همانند یک بیننده، به نظاره حوادث و صحنه های داستان می نشیند و به پیگیری آن ها می پردازد. این مقاله بر آن است تا به بررسی عناصر داستانی و جلوه های زیبایی در داستان حضرت یوسف (ع) بپردازد. این داستان، یک داستان تخیلی نیست، بلکه تمام صحنه های آن با زیباترین وجه هنرمندی ویژه که از جنبه های بلاغی قرآن به شمار می رود به معرفی اسوه های عظمت و پاکدامنی و خویشنداری، صبر و استقامت پرداخته است. در این قصّه، چهل عبرت است که مجموع آن در هیچ قصه ای وجود ندارد. برای این وجوه است که خدای عزوجل، این قصّه را "احسن القصص" می خواند.

کلیدواژه ها: داستان، قرآن، یوسف (ع)، زیبایی شناسی

لیست مقالات پوستری

ردیف	عنوان مقاله	صفحه
۱	تناص قرآنی در اندیشه شاعر خستگی ادبیات معاصر عرب	۳۱
۲	مبارزه با تبعیض نژادی در قرآن	۳۲
۳	شگفتیهای عددی سوره حمد	۳۳
۴	نقش تشویق در مدیریت منابع انسانی از دیدگاه قرآن	۴۳
۵	اعجاز تشریحی قرآن کریم در حوزه خانواده	۳۵
۶	بررسی طباق و مقابله در سوره مبارکه بقره	۳۶
۷	بررسی واژه سؤال در قرآن بر اساس دستور نظام مند هلیدی	۳۷
۸	اعجاز علمی - ادبی قرآن کریم در (بُعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا)	۳۸
۹	بررسی خواص دارویی انجیر از منظر قرآن کریم یا بررسی خواص دارویی و پزشکی میوه ها از منظر قرآن کریم	۳۹
۱۰	اعجاز علمی قرآن در علم تغذیه	۴۱
۱۱	رازهای نهفته در معانی الفاظ قرآن با تکیه بر دو کلمه حلف و قسم	۴۲
۱۲	المطلق الربانی فی الإعجاز القرآنی	۴۳
۱۳	مفهوم شناسی اعجاز و تفاوت معجزه و آیه	۴۴
۱۴	اعجاز مهندسی معماری در قرآن کریم	۴۵
۱۵	رابطه میان اعجاز قرآن و علم (اعجاز علمی قرآن)	۴۶
۱۶	اعجاز قرآن در کاربرست حروف معانی زایده نحوی	۴۷
۱۷	اعجاز هنری قرآن از نگاه سید قطب و نقد آن	۴۸

۴۹	بررسی آرایه های بدیعی در سوره مبارکه بقره	۱۸
۵۰	تعلیل تکرار سوره مبارکه قمر	۱۹
۵۱	درآمدی بر اعجاز اقتصادی قرآن کریم	۲۰
۵۲	قرآن کریم و مصداق هایی از دوره بندی و طبقه بندی بررسی سوره مبارکه واقعه	۲۱
۵۳	درآمدی بر اعجاز تاریخی قرآن در آیینہ قصص قرآنی	۲۲
۵۴	اعجاز انشای لفظی قرآن مبین	۲۳
۵۵	اعجاز عددی	۲۴
۵۶	نزول نام جلاله الله در قرآن همراه با نزول سوره حمد	۲۵
۵۷	اعجاز انشای عددی زوج و فرد در قرآن کریم	۲۶
۵۸	نقش باورهای دینی در کاهش بلایای طبیعی	۲۷
۵۹	از شب شادی تا صبح غم	۲۸
۶۰	بررسی سلامت روان از دیدگاه آیات قرآن کریم واحادیث	۲۹
۶۱	تأثیر نظماًهنگ واژگان قرآن کریم بر القای معانی	۳۰
۶۲	اعجاز روایتگری در قصص قرآنی	۳۱
۶۳	قرآن و فناوریهای نوین - سلولهای بنیادی جنین	۳۲
۶۴	اعجاز علمی قرآن مجید در مورد گسترش بستر اقیانوسها و جابجایی قاره ها	۳۳
۶۶	آهن به عنوان یک معجزه قرآنی	۳۴

۷۶	آب و گستره اعجاز الهی از منظر قرآن کریم	۳۵
۶۸	بررسی دیدگاه ذاکر نایک پیرامون اعجاز علمی قرآن: اقیانوس شناسی	۳۶
۶۹	اعجاز علمی - عددی - ادبی قرآن کریم در ذکر آهن	۳۷
۷۰	نظراتی در حیطة علم سما	۳۸
۷۲	نشانه شناسی "خشوع" در قرآن کریم	۳۹
۷۳	ترجمه کنایات قرآن در آئینه نقد	۴۰
۷۴	نشانه شناسی واژه ی «لسان» در قرآن مجید	۴۱
۷۵	معناشناسی سوره ی یاسین	۴۲
۷۶	نقد شبهه مستشرقان در نفی اعجاز قرآن و عدم اصالت آن	۴۳
۷۷	آیا اعجاز با زمان تناسب دارد؟	۴۴
۷۸	اعجاز قرآن در احادیث رضوی	۴۵
۷۹	بررسی دیدگاه راترود ویلانت در اعجاز علمی قرآن	۴۶
۸۰	تبیین مفهوم «همانند قرآن را بیاورید» در آیات تحدی	۴۷
۸۱	عدم اختلاف در قرآن نشانه غیر بشری بودن آن	۴۸
۸۲	وجوه بیانی در امثال مکی و مدنی	۴۹
۸۳	گیاهان دارویی در قرآن	۵۰
۸۴	مدیریت در قرآن	۵۱
۸۵	مدیریت سلیمانی، اعجاز قرآن در مدیریت منابع انسانی	۵۲

عنوان مقاله	تناسف قرآنی در اندیشه شاعر خستگی ادبیات معاصر عرب
نویسنده	حسن گودرزی لمراسکی استادیار گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه مازندران.
ایمیل	h.goodarzi@umz.ac.ir

چکیده

قرآن این کتاب کامل، روح بخش و بزرگ آسمانی تأثیر فراوانی در تمامی علوم و حوزه ها گذاشته است. یکی از این حوزه ها ادبیات، به خصوص ادبیات معاصر عربی است که تأثیر شگرفی بر شاعران آن داشته است. در این جستار به تأثیر فرهنگ قرآنی در قالب نظریه بینامتنیت در اندیشه یکی از شاعران نوگرای ادبیات معاصر عربی یعنی صلاح عبدالصبور پرداخته می شود. چراکه بینامتنیت در آثار او جلوه و حضور پر رنگی دارد. این نوشتار بر آن است تا تأثیر قرآن را در شعر او با تحلیل محتوا و تکیه بر ابیات وی، بر اساس این نظریه بررسی و نمونه‌های آن را در دو محور بینافرهنگی و مکالمه‌گرایی، مورد واکاوی قرار دهد. در این مقاله، به تأثیر قرآن در گسترش امید و رواج اندیشه رئالیستی و جامعه شناختی او، اشاره خواهد شد و مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت.

کلید واژه‌ها: صلاح عبدالصبور، بینامتنیت، بینافرهنگی، مکالمه‌گرایی

عنوان مقاله	مبارزه با تبعیض نژادی در قرآن
نویسنده	مهدی نظری منظم
	کارشناس ارشد حقوق، دانشگاه آزاد ، واحد علوم تحقیقات مازندران
ایمیل	m.nazari2013@yahoo.com

چکیده

تبعیض نژادی و نژاد پرستی شاید یکی از بزرگترین معضلاتی باشد که در قرن بیست و یکم جامعه جهانی و کل بشریت را تهدید می کند . اگر چه ارتکاب هر جرم و جنایتی همواره امنیت افراد بشری و نظم اجتماعی را تهدید کرده و میکند ، ولی نژاد پرستی ویژگیهایی دارد که ضمن روشن نمودن دامنه گسترده و شدت آن ، ضرورت همکاری و عزم جهانی برای پیشگیری ، مقابله و مبارزه با آن را تبیین می کنند . نژاد پرستی و تبعیض نژادی به معنای مجزا و جدا نگاهداشتن و جزء جزء کردن می باشد که با جداسازی فیزیکی و سرزمینی نژادها و محروم ساختن برخی از نژادها از منافع و خدمات عمومی مورد شناسائی قرار می گیرد نظیر آنچه در آفریقای جنوبی ، آلمان نازی و اسرائیل غاصب اعمال شده و می شود. اگرچه سازمان ملل در زمینه رفع تبعیض نژادی ، موفقیت‌های قابل توجهی از جمله استقلال نامیبیا و خاتمه بخشیدن به نژاد پرستی در آفریقای جنوبی داشته است ولیکن در امحاء کامل نژاد پرستی ناموفق بوده و از آن جمله ظهور مظاهر جدید و اشکال متنوعی از نژاد پرستی و تبعیض نژادی مانند بیگانه ستیزی ، مسلمان ستیزی و می باشد . هدف کلی تحقیق مبارزه با تبعیض نژادی در قرآن است که ضمن اشاره مختصر به موضوع و ارائه تعریفی از این جرم ، به بررسی و تجزیه و تحلیل مبارزه با تبعیض نژادی در آموزه های اسلامی شامل آیاتی از قرآن کریم می پردازیم . روش تحقیق کتابخانه ای بوده و با بررسی آیات قرآن کریم ، به این نتیجه می رسیم که اسلام مخالف تبعیض نژادی بوده و بهترین راه حل مبارزه با تبعیض نژادی را برابری و برادری افراد دانسته است و با تاکید بر وحدت و ریشه همه انسانها هیچ ملاکی را جهت برتری افراد انسانی نسبت به یکدیگر قبول ندارد الا تقوی و عمل خیر . همچنین اسلام به وسیله مساوات ، اصل مهم وحدت بشری را که هیچگونه فرقی میان نژادها و رنگ های بشری نمی شناسد استوار ساخت و اعلام نمود ، ما شما را در قیایل و رنگ های مختلف در آوردیم تا باب مروده و معارفه را به روی هم بگشایید نه اینکه اختلاف کرده و آن را وسیله تفوق و برتری خود قرار دهید. زیرا ملاک برتری در اسلام تقوی است و بس.

کلید واژه ها : نژاد ، تبعیض نژادی ، حقوق بشر، نهج البلاغه، جرم ، اسلام

عنوان مقاله	شگفتیهای عددی سوره حمد
نویسنده	۱ - ساجده طالب تاش
	۲ - عبدالمجید طالب تاش
ایمیل	۱ - دانشجوی دکتری علوم ریاضی دانشگاه شهید بهشتی
	۲ - استادیار علوم قرآن و حدیث دانشگاه آزاد اسلامی
	sajedhtalebtash@yahoo.com

چکیده

قرآن کریم متن غیر بشری است که خداوند سبحان با علم خویش آیات آن را ایجاد کرده و به وسیله جبرئیل امین، وحی را بر پیامبر عظیم الشان اسلام فرو فرستاده است تا انسان ها با گزاره های اعتقادی، رفتاری، اخلاقی، اجتماعی، اقتصادی و علمی آن ارتباط پیدا کنند و با کشف معنای اثربخش و جان فزای آن، مسیر هدایت و سعادت خود در دنیا و آخرت را پیدا کنند و در آن گام نهند. از آنجا که این متن آسمانی برای همه عصرها و نسل های بعد از پیامبر اسلام نیز اعجاز انگاری شده است پیوسته در تداوم زمان، جلوه هایی از اعجاز خود و از جمله اعجاز علمی خود را به نمایش می گذارد تا انسان ها به آسمانی و غیر بشری بودن این متن بلند و والایی ببرند و با آرامش تمام به دستورات حیات بخش آن عمل کنند. و در این راستا سوره حمد که چکیده و خلاصه ای از علوم و معارف قرآنی را به همراه دارد و سرآغاز این کتاب انسان ساز و معرفت افزای جای گرفته است مورد توجه شریعت اسلام قرار گرفته و مقرر شده است که هر مسلمانی می بایست آن را در نمازهای واجب خود بخواند و تکرار کند. در این رویکرد، همچون نهر آبی که انسان بدن خود را در آن شستشو می کند با قرائت مداوم سوره حمد جان خویش را از آلودگی های روحی و روانی پاک و مطهر می سازد. این وضعیت و شرایط خاص سوره سبب شده است نظامهانگ حاکم بر این سوره و معناهای تو در تو و چند لایه ای آن که با نهاد و فطرت زیبا دوستی انسان مطابقت دارد، فضایی از اعجاز نمایی وسیع و گسترده در عبارت های پر معنا و موزون آن فراهم آورد که در زمینه های مختلف ادبی، معنایی و علمی جلوه گری می کند. این امر در مورد حضور اعجاز انگارانه اعداد ریاضی در آیات این سوره نیز صدق می کند. اعداد دو، سه، چهار و پنج که به نوعی نمایان گر اشکال هندسی هستند با حضوری شگفت آور در کلمات و عبارت های این سوره بستری برای اعجاز نمایی سوره حمد در حیطه ریاضیات فراهم آورده اند. این مقاله در جستجوی شگفتی های این سوره در حیطه نظم آفرینی بر اساس اعداد دو تا پنج است.

کلیدواژه ها: قرآن کریم، سوره حمد، اعجاز علمی، اعداد ریاضی، اشکال هندسی

عنوان مقاله	نقش تشویق در مدیریت منابع انسانی از دیدگاه قرآن
نویسنده	سبلان دانشور
	عضو هیات علمی گروه مهندسی پزشکی دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر دانشگاه تبریز
ایمیل	daneshvar@tabrizu.ac.ir

چکیده

نگاهی به آیات قرآن کریم از جمله آیه ۱۶۰ سوره الانعام نشان می دهد مثبت گرایی و توجه به ابزار تشویق بیشتر از تنبیه و تهدید بر انسان موثر است. این موضوع از یک حقیقت در غریزه و سرشت انسان نشأت می گیرد که خداوند متعال خود در نهاد انسان قرار داده است. این حقیقت در یک جمله عبارت است از اینکه میل پیروزی در انسان بزرگتر و بیشتر از ترس از شکست است. این بدین معنی است که دعوت انسانها به امر مثبت با ابزار تشویق، بسیار بیشتر از ترساندن و ارباب آنها نتیجه بخش است. در این تحقیق به بررسی نقش انگیزش در اداره سازمان و مثبت گرایی در تفکرات مدیریتی پرداخته می شود.

کلیدواژه ها: تشویق، مثبتگرایی، تنبیه

عنوان مقاله	اعجاز تشریحی قرآن کریم در حوزه خانواده
نویسنده	مرضیه محمص
ایمیل	Mohasese2012@yahoo.com

چکیده

اعجاز تشریحی به معنای شگفتی محتوایی و اتقان احکام انسان ساز و سعادت آفرین قرآن کریم یکی از وجوه متعدد اعجاز قرآن از منظر مسلمانان می باشد. در عصر حاضر، گزاره های مؤید بی مانندی قرآن در بُعد قانون گذاری، ضمن تاکید بر فرازمانی و فرامکانی بودن تعالیم، با هدف اثبات صدق دعوی نبوی بیش از پیش مورد اهتمام قرآن پژوهان قرار گرفته است.

در این نوشتار پس از مفهوم شناسی و ذکر پیشینه نگرش به این وجه، به طور خاص تشریحات قرآنی در حوزه خانواده که مهمترین پایگاه تعالی مادی و معنوی انسان به شمار می رود، مورد مذاقه قرار می گیرد. این مقاله در تلاش است در قالب دو بخش تحلیلی به جمع آوری جنبه های اعجاز گونه قرآن کریم در حوزه خانواده بپردازد.

در بخش اول از بارزترین مبانی تشریحات قرآنی سخن به میان رفته است. اهتمام به کرامت انسان ها، نفی برتری های جنسیتی، تناسب حقوق و وظایف و اخلاق محوری از جمله این مبانی است.

در بخش دوم جامعیت تشریحات در حوزه خانواده با استناد به آیاتی که ضمن سبب شناسی تشکیل خانواده، به ترسیم روابط زوجین با یکدیگر و فرزندان با والدین اختصاص یافته، کارکردهای مختلف خانواده را تبیین می نماید و ضوابطی جهت حل اختلافات در این ساختار ارائه می کند.

طرح چنین سطحی از قوانین، با دورنمای منحن حاکم بر عصر جاهلی و در مقایسه با تعالیم کتاب های آسمانی پیشین در حوزه خانواده از جمله ادله ای است که اذعان به خارق العاده بودن تشریحات قرآنی در حوزه خانواده را نتیجه خواهد داد.

کلید واژه ها: قرآن، اعجاز تشریحی، خانواده، قوانین

عنوان مقاله	بررسی طباق و مقابله در سوره مبارکه بقره
نویسنده	معصومه شیروانی
	کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب
ایمیل	Shiravani ^{۸۹} @yahoo.com

چکیده

یکی از وجوه اعجاز ادبی قرآن کریم، علم بدیع در بلاغت است که جنبه های عرضی و ظاهری کلام یعنی آرایه های لفظی و معنوی را مورد بحث قرار می دهد. طباق و مقابله از جمله محسنات معنوی هستند که به سبب تضاد معنایی و تقابل بین معانی بخش های مختلف کلام موجب زینت و آرایش کلام می شوند. در مقاله حاضر که به شیوه تحلیلی - تفصیلی است طباق و مقابله در سوره مبارکه بقره مورد بررسی قرار گرفت تا جنبه بدیعی آن که تاثیر زیادی در آهنگین بودن و دلنشین بودن آیات الهی دارد به تصویر کشیده شود. و تعداد موارد بکار برده شده از این دو آرایه در این سوره مشخص شود. از یافته های به دست آمده در این مقاله چنین به نظر می رسد که این محسنات علاوه بر آهنگین بودن باعث انبساط خاطر، روشنگری و تاکید و تجسم بخشیدن به مفاهیم و معانی آیات می شوند. و همچنین می توان به ۱۴ مورد مقابله و ۵۵ مورد از انواع طباق یافته شده در این سوره اشاره کرد که قریب به ۴۰ مورد از آن طباق ایجاب و ۱۳ مورد طباق سلب و ۲ مورد تکافو است.

کلیدواژه ها: اعجاز، محسنات لفظی، طباق، مقابله، سوره بقره

عنوان مقاله	بررسی واژه سؤال در قرآن بر اساس دستور نظام مند هلیدی
نویسنده	۱ - نادیا توحیدی اقدم
	۲ - دکتر مریم غیاثیان
ایمیل	۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد زبانشناسی همگانی
	۲ - استاد یار دانشگاه پیام نور واحد تهران جنوب
	N.Tohidi.a@Gmail.com

چکیده

هلیدی (۲۰۰۴) در دستور نقش گرای نظام مند خود بر این باور است که هدف اصلی زبان انتقال معنا است و به همین منظور گویشوران برای تبادل معنا متن را می سازند. یعنی در تعامل؛ تبادل اصوات، کلمات یا جملات مد نظر نیست بلکه آنچه اهمیت دارد رد و بدل کردن معنا است. هدف از تدوین این مقاله بررسی سوال در قرآن در چارچوب دستور نظام مند هلیدی و به طور خاص فرانتش بینافردی است. روشی که در این تحقیق به کار گرفته شده نظری بوده و این پژوهش یک مطالعه بنیادی است. این تحقیق کتابخانه ای بر اساس تفاسیر نور، المیزان، مجمع البیان و تفسیر نمونه است. و نتیجه اینکه قرآن به ما می آموزد که فاعل سوال اگر خدا باشد آن سوال به معنای طلب علم و رفع جهل نیست بلکه به معنای اراده کردن و امر خداوند تبارک و تعالی است و موارد آن هم متعدد است و هدف آن دستیابی به کمالی برای خود خداوند نیست بلکه کمالاتی را در فعل دنبال می کند. ولی سوال در فاعل هایی مانند انسان هم می تواند برای پرسش از مجهول باشد و هم به معنای درخواست هایی برای رسیدن به کمال مطلوب تا نقصی را به وسیله آن از این گونه سوال کننده برطرف سازد.

کلیدواژه ها: قرآن کریم، واژه سوال، نقش بینا فردی، دستور نقش گرای هلیدی

اعجاز علمی - ادبی قرآن کریم در (بُعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا)	عنوان مقاله
۱ - فاطمه گلی ۲ - اکبر گلی ۳ - زهرا گلی ۴ - نجمه گلی	نویسنده
۱ - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عربی دانشگاه اصفهان ۲ - استادیار گروه الهیات دانشگاه پیام نور اصفهان ۳ - دانشجوی دکتری مهندسی پزشکی دانشگاه صنعتی امیر کبیر ۴ - کارشناس ارشد فیزیولوژی پزشکی دانشگاه اصفهان	
goli.malekabadi@gmail.com	ایمیل

چکیده

قرآن کریم معجزه گراندردی برای بشریت است؛ چه از حیث هدایتگری و چه از حیث الفاظ و عبارات در بالاترین سطح قرار دارد؛ الفاظ و واژگانی که همگی مبین اعجاز علمی و ادبی قرآن است. یکی از عبارتهای بحث‌انگیز قرآن کریم عبارت (بُعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا) است که از دیرباز موضوع بحث مفسران بوده، برداشتهای متفاوت از آن عرضه کرده‌اند، چه با توجه به اعجاز قرآن در بلاغت و اینکه مقام، مقام تمثیل است، ظاهراً به نظر می‌رسد در اینجا «فوق» را نباید با توجه به ظاهر آن به معنای «بالاتر و بزرگتر» در نظر گرفت که باید در این موضع معنای متضاد آن یعنی «کمتر و پائین‌تر» را به کار برد؛ ولی تاکنون کسی به اعجاز علمی نهفته در آن اشاره نداشته است؛ نکته قابل توجه این است که از نظر دانش زیست‌شناسی این آیه در بیان چگونگی همزیستی پشه با موجودات ریزتری است و پیشرفت‌های علمی جدیداً آن را اثبات نموده است، حال آن‌که قرآن تقریباً در هزار و چهارصد سال قبل بدان اشاره داشته است. پژوهش حاضر ضمن بررسی اعجاز مربوط به جنبه ادبی و بلاغی آیه، به بیان اعجاز علمی آن می‌پردازد.

کلید واژه‌ها: قرآن کریم، بُعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا، اعجاز ادبی، اعجاز علمی

بررسی خواص دارویی انجیر از منظر قرآن کریم یا بررسی خواص دارویی و پزشکی میوه ها از منظر قرآن کریم	عنوان مقاله
۱ - مریم فتاحیان ۲ - راحله عبداللهی	نویسنده
۱ - دانشجوی ارشد فیتو شیمی دانشگاه شهید بهشتی ۲ - دانشجوی ارشد زبان و ادبیات عرب دانشگاه شهید بهشتی	
maryam.chemist۶۸@gmail.com	ایمیل

چکیده

قرآن کریم به بُعد جسمانی انسان که از جانب خالق یکتا جایگاه و میزبان روح مقدسی است که در این کالبد جسمانی دمیده شده است، اهتمام ویژه‌ای دارد و در پی آن آگاهی از اصول تغذیه صحیح به منظور بهره‌مندی از یک تغذیه مناسب و حفظ و صیانت از امانت ارزشمند الهی از هر گونه بیماری امری کاملاً ضروری به شمار می‌رود. در آیه اول سوره تین خداوند نام دو میوه انجیر و زیتون را ذکر کرده است و به آنان قسم یاد شده است "والتین والزیتون لقد خلقنا الإنسان فی أحسن تقویم".

این مسأله نشانگر رابطه ای است بین انجیر و زیتون و امنیت و قوام بدن و سلامتی انسان. سوگند خداوند خود می‌تواند صحه ای بر اهمیت این میوه ها باشد. انجیر از خانواده توت (Moraceae) به طور گسترده‌ای در طب سنتی به منظور درمان اختلالات سیستم اعصاب، سیستم اندوکرین، سیستم معدی-روده‌ای، سیستم تولیدمثل، سیستم تنفسی و عفونت‌ها استفاده شده است. هدف مقاله حاضر، بررسی علمی و درمانی خواص انجیر از منظر قرآن، احادیث، متون اسلامی، طب سنتی، می باشد. نه تنها خداوند در قرآن کریم، مقام انجیر را بزرگ داشته است و بدان قسم یاد کرده است، بلکه در سایر ادیان نیز، انجیر نقش بسزایی در تغذیه داشته، و مقدس بوده است؛ در تورات از درخت انجیر نام برده شده و اشعیای نبی، خرقیا پادشاه آن زمان را، در حدود ۷۰۰ سال قبل از میلاد مسیح، با انجیر مداوا کرده است. توجه ادیان و مذاهب مختلف به انجیر نشان از اهمیت این ماده غذایی دارد، واز سوی دیگر، تحقیقات نشان داده است، که انجیر حاوی فیبر محلول و غیر محلول، فیتواسترول، آمینواسید، ترکیبات فنول است. خواص فارماکولوژیک میوه تازه انجیر و ترکیبات ایزوله شده از آن همچون ضد دیابت، کاهش قند خون، آنتی باکتریال، کاهش دهنده چربی خون، آنتی اکسیدان، ضد سرطان و ضد یبوست به اثبات رسیده است، در نتیجه، این عوامل نیز بر اهمیت بررسی انجیر در مقاله حاضر افزوده

است. روش جمع آوری اطلاعات، در این مقاله با جستجوی الکترونیک در سایتهایی همچون Direct Science، Pubmed، و انجام آزمایشات تجربی و سایر سایتهای علمی، قرآن کریم، کتب دینی و احادیث صورت گرفته است.

کلید واژه ها: قرآن، خواص درمانی، انجیر

اعجاز علمی قرآن در علم تغذیه	عنوان مقاله
۱ - زهرا کدخدایی ۲ - حسین حاجیان فر	نویسنده
۱ - کارشناس ارشد معارف نهج البلاغه دانشگاه معارف قرآن و عترت ۲ - دانشجوی دکتری تغذیه مرکز تحقیقات امنیت غذایی دانشکده تغذیه و علوم غذایی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	
zkadkhodai@yahoo.com	ایمیل

چکیده

بیماری و سلامت از بدو خلقت بشر با انسان عجین بوده و با آن آشنا می‌باشد، به همین سبب انسان همواره برای درمان و دست یافتن به دارو تلاش می‌کرده است. انبیاء نیز به مسأله طبابت اهتمام خاصی داشتند و برای آن ارزش قائل بودند. قرآن حکیم که رسالت اصلی خود را در هدایت بشر به سوی کمال خلاصه و سلامت و پرورش روح را در قالب اخلاق و اعتقاد و احکام اشاره کرده، به سلامت جسم که مقدمه سلامت روح است توجه کامل داشته است، زیرا که نبود سلامتی، انسان را از مسیر تعالی روح باز می‌دارد. مطالب پزشکی که در قرآن مطرح شده دارای اعجاز و شگفتی است، در حالی که عقول بشر در آن زمان از کشف آن عاجز و در این زمان از شگفتی آن متعجب است. آنچه در این مسائل انسان را به تعجب وا می‌دارد آن است که قوانین و مقررات قرآن با نظم طبیعت و سلامت جسم و روح انسان همگون است، به این معنا که نمی‌توان در قرآن مسأله‌ای یافت که با سلامت انسان در تضاد باشد. با توجه به اینکه غالب بیماری‌های گریبانگیر انسانها ناشی از سوء تغذیه می‌باشد و تمام بیماری‌ها از نظر قرآن به خاطر اشتباهات خود انسان و تغذیه نامناسب او به وجود می‌آید، در این مقاله بر آن شدیم تا اثرات و معجزات مواد غذایی بر روی سلامت انسان که در قرآن بر آن اشاره شده است را مورد بررسی قرار دهیم.

کلیدواژه ها: تغذیه، جسم، بیماری، درمان

عنوان مقاله	رازهای نهفته در معانی الفاظ قرآن با تکیه بر دو کلمه حلف و قسم
نویسنده	حسین مهتدی استادیار دانشگاه خلیج فارس بوشهر
ایمیل	hossinmohtadi@yahoo.com

چکیده

مسئله‌ی مترادف از دیرباز توجه علمای زبان عربی را به خود مشغول داشته است و آراء و نظریاتی را در این خصوص بیان کرده‌اند، درباره‌ی مترادف در قرآن دو نظریه وجود دارد: برخی مثل ابو مسحل اعرابی (قرن دوم) و ابن سکیت (قرن سوم) معتقد به مترادف در قرآن هستند و در پی آن انبوهی از الفاظ متعدّد برای یک معنا یا بیان یک چیز ذکر کرده‌اند، از سوی دیگر برخی از کتاب‌های لغت نیز هستند که برای هر یک از الفاظ که بر شیء واحد اطلاق، و یا برای معنایی واحد بکار گرفته می‌شوند مدلول خاص و متمایزی را بیان می‌کنند. در این زمینه می‌توان به امثال ابومنصور ثعالبی و احمد بن فارس (قرن چهارم) اشاره کرد. در این مقاله با تکیه بر دو کلمه‌ی «حلف» و «قسم» بیان خواهد شد که در هر یک از دو واژه‌ای که عرب بر یک معنا اطلاق کرده است مفهومی وجود دارد که در دیگری نیست. با پژوهش در آیات به تفاوتی دقیق میان دو واژه‌ی «قسم» و «حلف» می‌رسیم. هرگز ساده نخواهد بود که «قسم» را به «حلف» تفسیر کنیم چه حتی اگر نگوییم «قسم» به معنای سوگند راست است - حقیقتاً یا وهما - و «حلف» به معنای سوگند دروغ است - مطلقاً - حداقل می‌توان گفت میان مدلول این دو کلمه تفاوت میان عام و خاص است: یعنی «قسم» به طور مطلق و برای هر سوگندی به کار می‌رود اما «حلف» برای سوگند دروغ، به نحوی که در کاربردهای قرآنی این کلمه چنین مسئله‌ای عمومیت دارد.

کلیدواژه‌ها: مترادف، قسم، حلف، قرآن، سوگند

المطلق الرباني فى الإعجاز القرآنى	عنوان مقاله
جویده غانم	نویسنده
پژوهشگر شرکت کننده از کشور الجزایر	
gsamira_۲۰۰۷@yahoo.fr	ایمیل

چکیده

يعتبر المطلق الرباني كوحدة شاملة كلية و تفاعلا روحيا لا ينفصل البتة عن جدل الطبيعة و الإنسان و مصير العالم و تعقيداته الماورائية، و تشكيلات واكتشاف تشكيلات الظاهرة الخارقة لقوانين هذا الجدل اكتشافا صارخا في معرفة البنية العميقة لصدى هذا الغيبي، وتجاوز في ظله كل التفسيرات الموضوعية التي لم تستطيع أن تقتحم قانون [كن فيكون]، وقانون [وجعلناهم]، لينبثق روح خاص أظهرت الإعجاز كصورة ابستمولوجية مفتوحة متفردة في غائتها و بنيتها و إمكاناتها الفائقة أمام القانون الذي خرج من وراء الطبيعة و كان المطلق الرباني من وراء المعجزات التي حدثت في هذا العالم ، كالحرق الإبراهيمي و المسخ الإسرائيلي و التكلم العيسوي، و بالتالي فمنطلقنا هو التساؤل عن السر في ذلك القانون الذي ثبت صورة المعجزات كتحدٍ في وجه المعارضة و التي أعطى لها طابع التفرد لا التكرار من جهة ؟ و من جهة ثانية نقف أمام أسرار هذا المطلق الرباني الذي جاء كاختلاف فارق أيضا عن ظواهر العهد القديم و العهد الجديد من حيث انه متجاوز كل مشروطية تاريخية واجتماعية علمية مصداقا لقوله [قل لا يعلم من في السموات و الأرض الغيب إلا الله]، وقوله أيضا [وفوق كل ذي علم عليم]. التي لا تنفصل جوهرها عن النظرة القرآنية للأمر المعجز، باعتباره حرقا للقانون المتعارف عليه لدى الناس، لا حرقا لقانون السببية.

مفهوم شناسی اعجاز و تفاوت معجزه و آیه	عنوان مقاله
۱ - ساره شیخی ۲ - فاطمه مخلص آبادی فراهانی ۳ - بهدخت ذوقی ۴ - حمیده نعمتی	نویسنده
طلبه سطح ۳ مؤسسه عالی کوثر قزوین	
Nazanin.fatima@Yahoo.com	ایمیل

چکیده

عنوان این مقاله بررسی مفهوم «معجزه» و تفاوت آن با «آیه» است. یکی از واژه‌های مصطلح برای بیان و اثبات نبوت انبیاء الهی در قرآن کریم، «آیه» است؛ ولی در بحث‌های کلامی هنگام انتقال این مفهوم، از واژه «معجزه» استفاده می‌شود. واژه‌ی معجزه در لغت به معنای عجز و ناتوانی است؛ ولی وقتی در بحث‌های کلامی از این واژه استفاده می‌کنند نه تنها این معنا مد نظر نیست بلکه معنای غایی آن همان آیه و بینه مراد است. در این مقاله مفهوم معجزه و واژه‌های جایگزین معجزه در قرآن را بررسی کرده، اعجاز در اصطلاح دانشمندان علم کلام و علوم قرآنی و دلیل عدم ذکر واژه‌ی معجزه در قرآن را بیان می‌کنیم؛ در خلال این تحقیق به این پرسش پاسخ می‌دهیم که آیا می‌توان مفهوم قرآنی «آیه» را از میان کاربرد واژه‌ی «معجزه» برداشت و منتقل کرد؟ ضمن بررسی مفهوم واژه‌ی «معجزه» و کاربردهای آن و نیز مقایسه‌ی تصور قرآنی «آیه» و تصور کلامی «معجزه» چنین نتیجه می‌گیریم که ارکانی که در واژه-ی معجزه مطرح‌اند با تصویری که از خلال داستان‌های انبیاء، از مفهوم آیه به دست می‌آید، مطابق نیست. معجزه به علم و قدرت خدا که از طریق نسبی انجام می‌شود دلالت دارد. بحث خارق العاده بودن نیست، شخص بعد از دیدن آن بهتر می‌تواند قدم بردارد و مطمئن‌تر ایمان آورد. بر این اساس معجزه به معنای عجز و ناتوانی نیست و معنای غالب آن آیت و بینه بودن است.

کلیدواژه‌ها: مفهوم، معجزه، آیه، بینه، اعجاز، اثبات نبوت

عنوان مقاله	اعجاز مهندسی معماری در قرآن کریم
نویسنده	علی حسین غلامی یلقون آقاج کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی از دانشگاه خوارزمی تهران
ایمیل	aligholamy111@yahoo.com

چکیده

در مورد جنبه‌های اعجاز قرآن در میان عالمان مسلمان بحثهای زیادی انجام گرفته و جنبه‌های اعجاز قرآن متنوع بوده و این تنوع ناشی از اختلاف نظرها نیست بلکه ناشی از عظمت قرآن و کثرت علمی است که در آن است و علم مهندسی معماری از این علوم می‌باشد.

مهندسی معماری از علمی است که در قرآن آمده و نه تنها اشکال مختلفی از مهندسی اقوام گذشته را عرض نموده بلکه به بناء آسمانها و زمین و بناء کعبه و ... اشاره نموده و به شیوه‌های ساخت بنا مانند مناسب بودن بنا با محیط زندگی، مواد سازنده بنا، تاثیر آب، نوع بناء و... در آیاتش توجه کرده تا انسان از آنها بهره‌مند شود و همچنین با اشاره به سایر مخلوقات همچون زنبور عسل نشانه‌هایی را در این علم برای مومنان بیان می‌کند.

این مقاله بر آن است که نشانه‌های اعجاز مهندسی معماری را در برخی آیات قرآن بیان کند و به شیوه‌های مهندسی که در آن آمده توجه نماید و با اشاره به مخلوقات خداوند از جمله زنبور عسل شگفتیهای آیات قرآن را در این فن نشان دهد طوری که مطالبی قبلاً در قرآن آمده و امروزه با پیشرفت علوم می‌توان به عمق این مطالب پی برد که همگی بیانگر قدرت و عظمت قرآن است.

کلیدواژه‌ها: قرآن کریم، اعجاز، مهندسی معماری، بناء، زنبور عسل

عنوان مقاله	رابطه میان اعجاز قرآن و علم (اعجاز علمی قرآن)
نویسنده	سمیه حسین جواد دانشجوی کارشناسی ارشد، رشته علوم قرآن و حدیث دانشگاه خوارزمی
ایمیل	so_ho_j@yahoo.com

چکیده

موضوع این مقاله ارتباط اعجاز قرآن و علم و به عبارت دیگر بررسی «اعجاز علمی» برای رسیدن به یک تعریف روشن از آن است. نویسنده در این مقاله پس از بررسی معنای لغوی و اصطلاحی معجزه و مرور تعاریف ارائه شده در باب معجزه، مشترکات آنها را برشمرده و یادآور می شود که یکی از علل پدید آمدن نظریه صرفه در اعجاز قرآن، خطا در معنا کردن عجز است. در ادامه به بیان تفاوت اعجاز قرآن با معجزات انبیاء دیگر می پردازد و متذکر می شود که قرآن معجزه ای دائمی است و معجزه بودنش در عصر حاضر نیز قابل اثبات است. سپس خارق العاده بودن قرآن را از جهت صدور کلام قرآنی و از جهت لفظ و معنا مورد بررسی قرار می دهد و وجوهی را برای آن بر می شمارد. نویسنده در بخش دوم مطالب این مقاله به سراغ موضوع علم رفته و پس از بررسی معنای علم در علوم قدیم و جدید، یادآور می شود که منظور از علم در اعجاز علمی، علم در معنای خاص آن است و شامل علوم طبیعی و اجتماعی می شود. در ادامه یادآور می شود که قرآن شامل گزاره های علمی در حیطه ی علوم طبیعی و اجتماعی است که بشر آنها را قرن ها بعد از نزول قرآن کشف نموده است و بیان می کند که این وجه از اعجاز را دانشمندان، اعجاز علمی نامگذاری کرده اند. سپس به بررسی رابطه میان علم و جامعیت قرآن و حدّ تطبیق علم با آیات قرآنی پرداخته و پس از نتیجه گیری، اعجاز علمی را این گونه تعریف می کند: «اعجاز علمی، خرق عادت محتوایی در آن دسته از گزاره های قرآنی است که مطابق با مسلماتی از علوم طبیعی و اجتماعی می باشند که بشر آنها را در دوران پس از نزول کشف نموده است.»

کلید واژه ها: معجزه، تحدّی، علم، اعجاز علمی

اعجاز قرآن در کاربرست حروف معانی زایده نحوی	عنوان مقاله
کریم پارچه باف دولتی	نویسنده
استادیار گروه علوم قرآن و حدیث دانشگاه مذاهب اسلامی	
kdownlati@chmail.ir	ایمیل

چکیده

یکی از مهم‌ترین وجوه اعجاز قرآن کریم، اعجاز در حوزه الفاظ قرآن، فصاحت و بلاغت است. در این جنبه از اعجاز، جایگاه یکایک کلمات و عبارات قرآن کریم حائز اهمیت بوده و تغییر، جابجایی، افزایش یا کاهش در هر حرف، کلمه یا عبارت قرآنی، آن را از اوج زیبایی و اعجاز لفظی خارج می‌سازد. یکی از موارد مهم و تأثیرگذاری که در حوزه الفاظ قرآن، اعجاز کلام الهی را بیشتر می‌نمایاند، وجود حروف معانی‌ای است که در دانش نحو با عنوان زایده شناخته می‌شوند و فایده آنها، تأکید دانسته شده است؛ هر چند کاربرد این حروف در بلاغت متفاوت تلقی می‌شود.

در این مقاله، پس از بیان تعاریف و برخی دیدگاه‌های موجود درباره حروف زایده، دو نمونه از مواردی که این حروف در قرآن به کار رفته، بررسی و نشان داده شده که کاربرست آنها در هر آیه، با توجه به معنا و موقعیتشان صورت پذیرفته است؛ به گونه‌ای که تغییر، جابجایی، افزایش یا کاهش آن به اصل قرآن لطمه‌ای وارد می‌سازد که تضعیف کننده اعجاز قرآن می‌باشد.

کلید واژه‌ها: اعجاز قرآن، اعجاز لفظی، فصاحت و بلاغت، حروف زایده، تأکید، نظم‌آهنگ

اعجاز هنری قرآن از نگاه سید قطب و نقد آن	عنوان مقاله
اکرم جعفری	نویسنده
mohammadmoein6@yahoo.com	ایمیل

چکیده

دانشمندان اسلامی هر یک با توجه به روحیه علمی خود از گذشته تاکنون وجوهی را برای اعجاز قرآن برشمرده‌اند. سید قطب در دوران معاصر سخن از اعجاز هنری قرآن راند. او نخستین کسی بود که قدم در این وادی نهاد و با دقت تمام سعی در اثبات این وجه اعجاز داشت. وی در این زمینه کتابی به نام «التصویر الفنی فی القرآن» به رشته تحریر در آورد و در آن، چگونگی این بُعد، را در قالب مثالهایی از آیات توضیح داده است. ایشان راز ماندگاری قرآن را تأثیر هنری آن می‌داند و اینکه اگر قرآن توانست در آغازین روزهای نزولش، افرادی را اطراف خود جمع کند، همین نکته بود. ایشان به درستی و زیبایی و دقت مطالبی را نگاشته و شرح داده‌اند اما باید گفت که نمی‌توان به نحو وسیعی همه نگاشته‌های ایشان را پذیرفت زیرا این وجه اعجاز در همه آیات و سوره‌ها کلیت نداشته و قابل درک همگانی نیست. در این کوتاه‌نوشت سعی شده است تا با ارائه دیدگاه و بخش‌هایی از کتاب سید قطب، به بیان و بررسی اعجاز هنری قرآن و نقد آن پرداخته شود.

کلید واژه‌ها: قرآن، اعجاز، اعجاز هنری، سید قطب

عنوان مقاله	بررسی آرایه های بدیعی در سوره مبارکه بقره
نویسنده	معصومه شیروانی دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب از دانشگاه شهید بهشتی
ایمیل	shiravani ^{۸۹} @yahoo.com

چکیده

یکی از موارد اعجاز قرآن جنبه بلاغتی آن است که به سه قسم معانی و بیان و بدیع تقسیم می شود و از دیر باز تاکنون مورد توجه دانشمندان تمام ادیان و علمای بلاغت قرار گرفته است. علم بدیع علمی است دربردارنده گونه های مختلف لفظی و معنوی که باعث زیبایی کلام می شود و علمای بلاغت معتقدند که زیبایی های علم بیان و معانی ذاتی است و زیبای علم بدیع عرضی و آرایش؛ پس کلام باید زیبایی ذاتی داشته باشد و اگر از آرایه های بدیعی هم استفاده شود زیباتر می گردد و قرآن آراسته به انواع آرایه های لفظی و معنوی است، به گونه ای که کسی توان تحدی با آن را ندارد. در این مقاله که به شیوه تحلیلی- تفصیلی است سعی بر آن شد که آرایه های مشکله، استخدام، اسلوب حکیم، مراعات النظیر و لف و نشر که از محسنات معنوی بدیع به شمار می آیند در سوره مبارکه بقره به طور کامل مورد بحث و بررسی قراگیرد و تعداد آرایه های موجود در این سوره مشخص و معجزه ادبی و دلایل آهنگین بودن آن آشکار گردد. از یافته های بدست آمده در این مقاله چنین به نظر می رسد که در مجموع این ۵ آرایه نزدیک به ۲۲ بار در این سوره بکار رفته که مشکله و مراعات النظیر و لف و نشر هر کدام ۶ بار و استخدام و اسلوب حکیم هر کدام دو بار به کار رفته اند.

کلید واژه ها: سوره بقره، مشکله، استخدام، اسلوب حکیم، لف و نشر

عنوان مقاله	تعلیل تکرار سوره مبارکه قمر
نویسنده	۱ - فاطمه زهرا عزتی گلماهی
	۲ - حسینعلی ترکمانی
ایمیل	۱ - دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه بوعلی سینا همدان
	۲ - عضو هیئت علمی دانشگاه بوعلی سینا همدان
	ezati_۲۸۱۴@yahoo.com

چکیده

در قرآن کریم تکرارهایی به چشم می‌خورد که توجه مخاطب را جلب می‌کند، تکرار در بیان قصص، تکرار تمام آیه و یا بخشی از آیه و تکرار الفاظ، از جمله آن‌هاست. مسئله تکرار از دیرباز مطمح نظر مفسران، علمای علوم قرآن و علم بلاغت قرار گرفته و با بررسی این موضوع، سعی در نشان دادن زیبایی این جنبه از اعجاز بلاغی قرآن، داشتند که قرآن به گونه‌ای مقوله تکرار را به کار گرفته که نه تنها موجب اختلال در فصاحت نشده بلکه زیبایی متن را دو چندان کرده است. این مقاله نیز با توجه به تکرارهای سوره قمر، سعی بر تبیین این جنبه از اعجاز قرآن دارد و به همین جهت پس از بررسی تکرار در لغت و از دیدگاه علمای بلاغت، و رسیدن به این نتیجه که تکرار دو بعدی است به طوری که در غیر موارد مقتضی، محل فصاحت بوده و در مقابل تکراری که در جهت نیل به هدف گوینده به کار رفته، نیکو خواهد بود، نگاه اجمالی به تکرار در قرآن صورت گرفت و سپس تکرارهای سوره قمر بررسی گردید و به ۴ بخش تکرار قصص، تکرار آیه، تکرار جمله و تکرار لفظ تقسیم شد که در هر یک از این قسمت‌ها، نمونه‌هایی مطرح و با توجه به این که چنانچه تکرار در راستای تامین هدف گوینده باشد، ممدوح بوده و موید فصاحت و بلاغت است، بررسی شد و از آن جایی که محوریت سوره قمر بر «انذار و تذکر» است، لذا تکرارهای این سوره نیز با این هدف مرتبط بوده و در جهت تامین آن است.

واژه های کلیدی: تکرار، سوره قمر، انذار، تذکر

درآمدی بر اعجاز اقتصادی قرآن کریم	عنوان مقاله
۱ - عباس مصلائی پور ۲ - حامد جمالی	نویسنده
۱ - عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (علیه السلام) ۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد، رشته علوم قرآن و حدیث، دانشگاه مذاهب اسلام	
amusallai@gmail.com	ایمیل

چکیده

قرآن کریم به عنوان معجزه جاویدان رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و کتابی جامع که از هیچ یک از ابعاد ترقی و پیشرفت بشر در نیل به سعادت دنیوی و اخروی غافل نبوده و برای آن برنامه و راهنمایی‌هایی دارد مطرح است. از جمله مسائل اساسی و در عین حال اثرگذار بر دیگر مسائل یک جامعه، اقتصاد است. تأکید بر یکی از جنبه‌های اعجاز معنوی قرآن کریم با عنوان اعجاز اقتصادی آن گونه که زینده این کتاب مقدس است کمتر مورد بحث قرار گرفته است. ارائه تعریفی جامع از اعجاز اقتصادی قرآن و بیان اولویت‌های اقتصادی در قرآن کریم از اهداف این مقاله است. طرح آیات متعدد در زمینه عدالت، نظارت و برنامه‌ریزی اقتصادی، تربیت کارگزاران شایسته برای نظام اقتصادی، اخلاق اقتصادی و اسراف و اتلاف ستیزی از مهمترین مؤلفه‌ها و اولویت‌های اقتصادی قرآن کریم است که به نوعی حاکی از اعجاز اقتصادی قرآن کریم است.

واژه های کلیدی: اعجاز قرآن، اعجاز اقتصادی، اعجاز معنوی، اقتصاد اسلامی، ثروت

عنوان مقاله	قرآن کریم و مصداق‌هایی از دوره‌بندی و طبقه‌بندی بررسی سوره مبارکه واقعه
نویسنده	فاطمه گلدار دانشجوی دکتری معماری در دانشگاه شهید بهشتی؛ کارشناس ارشد مطالعات معماری ایران از دانشگاه شهید بهشتی
ایمیل	fa.goldar@gmail.com

چکیده

نمونه‌ای از اعجاز علمی قرآن در علم تاریخ در مقاله «قرآن کریم و مصداق‌هایی از دوره‌بندی و طبقه‌بندی: بررسی سوره مبارکه واقعه» به تصویر کشیده شده است. این نوشتار نتیجه تأمل در آیات نورانی سوره مبارکه واقعه برای دریافتن چگونگی طبقه‌بندی و دوره‌بندی رویدادها در قرآن کریم است. «واقعه» به معنای حادثه شدید از وقع به معنی وقوع و ظهور و آمدن مشتق شده است. واقعه رویدادی است مهم و از مفاهیم اصلی مطرح در علم تاریخ به‌شمار می‌رود. مورخان و محققان تاریخ متوجه رویدادها و فهم ارتباط میان آنها هستند. مورخان سعی دارند رویدادهای متکثر تاریخی را درک کنند؛ آنها را سامان بخشند و در قالب دسته‌ها و گروه‌هایی تبیین کنند. تعدادی از آیات سوره واقعه به طور مستقیم مرتبط با طبقه‌بندی و دوره‌بندی است. بحث درباره این آیات بخش اصلی نوشتار را تشکیل داده است. ابتدا هر یک از آیه‌ها به همراه ترجمه ذکر شده و چند تفسیر معتبر از آن ارائه شده است؛ سپس نکات و پیام آیه‌ها برای محققان و مورخان مطرح شده است. در پایان مفاد نظریه قرآنی درباره طبقه‌بندی رویدادهای تاریخی تبیین می‌شود. از مهم‌ترین مباحث مطرح شده در سوره مبارکه واقعه دسته‌بندی انسان‌هاست. علاوه بر اعمال طبقه‌بندی در میان انسان‌ها، مفاهیم دیگری مرتبط با مفهوم طبقه‌بندی نیز در سوره واقعه بیان شده است؛ یکی از آنها اصحاب است. مفهوم اصحاب یادآور نقش رهبر و قطب در طبقه‌بندی تاریخی رایج است. دوره‌های زمانی از دیگر مفاهیم مطرح در این سوره است. مفاهیم و ظرایف مستخرج از قرآن کریم زمینه‌ساز پرداختن نظریه طبقه‌بندی و دوره‌بندی قرآنی تاریخ خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: قرآن کریم، سوره واقعه، دوره‌بندی، طبقه‌بندی

عنوان مقاله	درآمدی بر اعجاز تاریخی قرآن در آینه قصص قرآنی
نویسنده	نرگس انتظامی بیان کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی
ایمیل	narges.entezami۲۰۰۹@gmail.com

چکیده

قرآن کریم سند حقانیت رسول خدا(ص) و دلیل صحت نبوت اوست. معجزه‌ای است پایا، جهان شمول و فراگیر که جنبه‌های اعجازی آن متنوع و گونه‌گون است که در هر عصری یکی از جلوه‌های آن آشکار و روزبه‌روز بر حقانیت آن افزوده می‌شود. اعجاز تاریخی قرآن کریم یکی از انواع معجزات قرآن است. اطلاعاتی که قرآن از شرح حال پیامبران، تمدن‌ها و ملت‌های پیشین داده است، با آن صحت تاریخی، در اختیار هیچ تاریخ نگاری نبوده است. قرآن، تواریخ و قصصی آورد که مردم آن عصر چیزی از آنها نمی‌دانستند و خود پیامبر نیز از آنها بی‌خبر بود و در میان مردم عرب یک نفر مدعی نشد که این داستان‌ها را ما می‌دانستیم. قرآن در این داستان‌ها از تورات و انجیل پیروی نکرد، بلکه آنها را اصلاح کرد. تحقیقات مورخین عصر جدید درباره قوم سبأ، قوم ثمود و غیره، نظر قرآن را تأیید کردند. نکته این جاست که تمامی این حوادث و رخدادهای تاریخی، از سوی مردی گفته شد که «درس نخوانده» بود و این خود نشان‌ر ارتباط وی با منبع بی‌کران علم الهی و پیامبری اوست. در این نوشتار به اعجاز تاریخی قرآن که در گذشته به "قصص قرآنی" مصطلح بوده می‌پردازیم تا با بررسی دقیق آن، شکوه آن عمیق‌تر و نمایان‌تر گردد. روش مورد استفاده در این تحقیق اسنادی می‌باشد.

واژه های کلیدی: قرآن، اعجاز، اعجاز تاریخی، قصص قرآنی

اعجاز انشای لفظی قرآن مبین	عنوان مقاله
محمد امین احمدی فقیه	نویسنده
mahmadi@aeoi.org.ir	ایمیل

چکیده

به طور کلی اعجاز قرآن عظیم دو جنبه‌ی اصلی دارد: ۱- لفظی و انشایی؛ ۲- معنوی و معنایی. اعجاز لفظی قرآن حکیم، به مقوله‌ی زیبایی و هنری و ظاهری، و اعجاز معنوی آن به مقوله‌ی علمی و فکری و اخلاقی و تربیتی در رشته‌های مختلف مربوط می‌شود. هر یک از این دو جنبه، به نوبه‌ی خود دارای چندین جهت است. یک جهت از جنبه‌ی لفظی و ظاهری قرآن مجید که همان فصاحت و بلاغت است. قرآن کریم در عین حال که زیبایی را در منتهای درجه دارد، سبکش از سبک شعر و کذب و مبالغه و گزافه و خرافه‌گویی به کلی به دور است. فصاحت بیش از آنکه با فکر و علم و عقل انسان سروکار داشته باشد، با احساس و دل او سروکار دارد. زیبایی، ادراک می‌شود ولی توصیف نمی‌شود، احساسی است که در هر کسی به شکل‌های مختلف هست و زیبایی آن را نمی‌توان معین و تعریف کرد. به هر حال، نباید هیچ جنبه‌ای از اعجاز قرآن مبین را مورد غفلت قرار داد. قرآن عظیم هم به محتویات و هم به لفظ و هندسه و شکل و نظم‌آهنگ معجزه است. قرآن حکیم فوق حدّ بشری فصاحت دارد و نفوذ خود را مرهون زیبایی‌اش است. قرآن مجید از نظر بیان، روانی و جاذبه و قدرت تأثیر، به گونه‌ای ساخته شده که روی دل‌ها تأثیر شگرف می‌گذارد. قرآن کریم مختصر انسان کامل و نسخه‌ای از آفرینش است.

واژه‌های کلیدی: اعجاز، انشای لفظی، نظم‌آهنگ، هندسه و ساختمان، انسان کامل

اعجاز عددی	عنوان مقاله
رزاقی	نویسنده
razeghi_۵۰@yahoo.com	ایمیل

چکیده

در این مقاله به نمونه ای از روابط کشف شده میان الفاظ و معانی قرآن کریم پرداخته شده است که در این میان عدد ۲۳ نقش بنیادی داشته و مبنای کشف بسیاری از این روابط محسوب می شود. برای نمونه به موارد ذیل اشاره می گردد:

- ۲۳ سوره از قرآن همواره نیمه اولی اند.
- ۲۳ سوره از قرآن همواره نیمه دومی اند.
- مدار راس السرطان ۲۳ درجه شمالی است.
- مدار راس الجدی ۲۳ درجه جنوبی است.
- ... -

عنوان مقاله	نزول نام جلاله الله در قرآن همراه با نزول سوره حمد
نویسنده	سارا مصدق رشتی کارشناس مهندسی علوم فیزیک
ایمیل	Sara_mosadegh@hotmail.com

چکیده

هدف از این پژوهش اثبات رابطه ای ریاضی میان آمار لفظ جلاله "الله" در کل قرآن و تعداد حروف سوره حمد و تعداد حروف آیه تسمیه یعنی "بسم الله الرحمن الرحيم" می باشد. باید سه کمیّت مشخص شود: ۱- تعداد حروف آیه تسمیه (بسمله) ۲- تعداد حروف سوره حمد، ۳- آمار لفظ جلاله "الله" در قرآن کریم. تعداد حروف (بسمله) ۱۹ حرف است و در این مورد اتفاق نظر وجود دارد. اما در مورد تعداد حروف سوره حمد، گرچه در قرآنها چاپی اخیر از ۱۳۹ تا ۱۴۳ حرف متغیر است، اما در کتابهای تاریخ قرآن ۱۴۲ حرف ذکر شده و در نسخه ای خطی از سوره حمد مربوط به قرن هفتم هجری نیز، تعداد همان ۱۴۲ حرف می باشد. برای آمار لفظ جلاله الله از فرهنگ آماری کلمات قرآن کریم و چند نرم افزار قرآنی استفاده شد. داده ها در آن معجم به سه حالت رفعی، نصبی و جری (الله، الله، اله) مرتب شده است که مجموع آن ها عدد ۲۶۹۹ میباشد. مشاهده میشود حاصلضرب تعداد حروف آیه تسمیه و سوره فاتحه الكتاب (حمد)، بعلاوه "یک"، مساوی شمارش کل لفظ جلاله "الله" در قرآن حکیم است. یعنی: $2699 = (142 * 19) + 1$ اگر این "یک" یا "واحد" را لفظ جلاله "الله" در اولین "بسم الله الرحمن الرحيم"، که آغازگر فاتحه الكتاب و قرآن است بشماریم، حاصلضرب $(142 * 19)$ تکرار نام جلاله ی الله، در بقیه آیات قرآن را مشخص می کند، رابطه ریاضی ساده و زیبایی که در یادها می ماند.

واژه های کلیدی: بسمله، الله، نوزده، سوره حمد، فاتحه الكتاب

اعجاز انشای عددی زوج و فرد در قرآن کریم	عنوان مقاله
۱ - محمّدامین احمدی فقیه ۲ - سیده معصومه جورابچی	نویسنده
mahmadi@aeoi.org.ir	ایمیل

چکیده

شواهد و دلایل بسیاری نشان می‌دهد که املا و انشای قرآن حکیم امری «توقیفی» بوده و تنها به اراده-ی آفریدگار بلند مرتبه است و اثری از دخالت بشر در آن نیست. خداوند متعال در آیه‌ی سه از سوره‌ی فجر با اشاره به «زوج و فرد» به آن‌ها سوگند یاد کرده‌است. قرآن مبین تعادل و برابری را بین زوج و فرد با یک نظم خاص و شگفت‌آوری حفظ کرده که خارق‌العاده است. اعجاز انشای عددی زوج و فرد یکی از شواهدی است که از طریق محاسبات ساده ریاضی، عدم تحریف و جابه‌جایی سوره‌ها و آیه‌های قرآن مجید را ثابت می‌کند. در این مقاله مصادیقی از اعجاز انشای زوج و فرد اشاره شده‌است.

واژه‌های کلیدی: اعجاز قرآن کریم، زوج و فرد، انشای عددی، تعداد آیات، تعداد سوره‌ها

عنوان مقاله	نقش باورهای دینی در کاهش بلایای طبیعی
نویسنده	موسی کاظم زاده
	دانشجوی ارشد جامعه شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
ایمیل	moosakazemzadeh@yahoo.com

چکیده

در فرهنگ اسلامی، گناه باعث بلاست و بلا، تذکر و هشدار خدای رحمان است که عده ای با مشاهده بازتاب طبیعی اعمال زشت خود در عالم، توبه می کنند و بازمی گردند و خود را از ادامه مسیر هلاکت بار و نابود کننده گناه، و از شقاوت ابدی دور می کنند. لذا بلا یا، هشدار از روی رحمت خداست و دعوتی عملی برای جامعه گناه آلوده است که دامنی بتکانند. بلازدگی عمومی، جراحی تلخ جامعه آلوده و معلول گناه زدگی عمومی است. بالای خدا، تذکری عمیق برای آن هایی است که گوش شنیدن نداشته اند، تا شاید با چشیدن بیدار گردند. بلا در معارف اهل بیت، هدیه و نردبان ترقی برای مومن، و کفاره و عامل پاک سازی برای گنهکاران، کیفری هشدار دهنده برای دیگران است. قرآن برای موضع گیری در برابر بلا یا، دیدگاه خاص و راهی روشن و پر فایده ارائه می دهد. این که در ارزیابی هایمان، بلا را عامل گناه معرفی نماییم، انتقاد خشم آلود قرآن را در بر دارد، زیرا قرآن، انسان ها را به سوی بازگشت، توبه و پندپذیری در مقابل بلا دعوت می کند. قرآن، بلا را در سایه گناه می داند و عامل هر گرفتاری راه، گناه فرد گرفتار یا اطرافیان او می داند و بس! و توصیه می نماید که با مشاهده بلا، تنها یقه گناه و گنهکاران را بگیرد.

در فرهنگ دینی، مسبب حوادث طبیعی، گنهکاران جامعه و همراهان و زمینه سازان آنها و راضیان به کار آن ها هستند. در فرهنگ قرآنی؛ نظریه پردازان گناه، قانون گذاران حمایت از گناه و ترویج دهندگان گناه و فساد، عامل تمامی بلایای اقتصادی، و فرهنگی و طبیعی معرفی می گردند. حقیقت دنیا؛ در آمیخته با بلا، فنا و تلخی هاست و این میدان امتحان و عرصه رشد و حرکت است. این دنیا جای آرامش و آسایش و لذت دائمی نیست.

دنیا، محل تولد و رشد و تکامل جسمی و روحی انسان، و نیز جایگاه شکوفایی استعداد های ذاتی و فطری انسانها و همه موجودات است و این شکوفایی، جز با تحرک و تکاپو و خروج از ایستایی و سکون دست یافتنی نیست. حوادث هر چقدر بزرگ و سنگین باشند، به نسبت بزرگی و سنگینی، انسان و جامعه

را به حرکت و تکاپو وادار می کنند؛ چرا که بلا دیده ، جز عکس العمل چاره دیگری ندارد و حتی سکون و سکوت در برابر حادثه نیز اثر گذار و تعیین کننده می گردد.

اما آنچه بعد از وقوع حوادث بزرگ مهم است، نوع انتخاب گزینه ها و کیفیت انفعال و عکس العمل انسان هاست که به رشد یا سقوط مضاعف آن ها منجر می شود .

درابتدای این مقاله ضمن تعریف طبقه بندی بلایای طبیعی و انواع بلایای طبیعی در جهان و ایران به بررسی بلایای طبیعی از دیدگاه قرآن و آموزه های دینی و اسلامی و وظیفه مردم بعد از مشاهده عذاب و بلایای طبیعی ، به مهمترین حوادث طبیعی مخرب و مرتبط با علوم زمین از جمله سیل، زلزله، زمین لغزش ، خشکسالی و... در پایان با آشنایی به روشهای پیش بینی و پیشگیری به ارایه راهکار ونتیجه گیری پرداخته شده است .

واژه های کلیدی : قرآن ، باورهای دینی ، بلایای طبیعی ، آموزه های قرآنی ودینی ، کاهش بلایای ، حوادث ، اعمال ، امتحان ، صبر، استقامت

از شب شادی تا صبح غم	عنوان مقاله
ریحانه فرامرزی کفاش	نویسنده
Faramarzir@yahoo.com	ایمیل

چکیده

در شریعت الهی معنویت اساس حیات طیبه ی آدمی است. انسان هنگامی می تواند به آن دست یازد که تمامی ابعادش را به بهترین شکل در درون و برون خویش بپروراند. یکی از ابعاد اساسی وجود معنوی و اخلاق انسانی "شادی" می باشد. شادی نعمت الهی است که به شکل سرشتی در وجود همگان به ودیعه گذاشته شده است. در خصوص این نعمت الهی مقالات و آثار بسیار گوناگونی به نگارش درآمده است. هر یک از این آثار به فراخور دید نویسندگان و مجال آنان نقشی از چهره ی آن به تصویر کشیده اند. اما هم چنان افق های بسیاری از قابلیت های این ودیعه ی لطیف ربانی ناشناخته مانده است. لذا؛ نگارنده این پژوهش با تأمل بیشتر در کلام الله مجید، در پی نمایاندن گوشه هایی از این عرصه های پنهان می باشد. سوال اصلی مقاله آن است که: دیدگاه کلام الله مجید درباره ی شادی چیست؟ هم چنین مقاله در پی آن است که چرا امروزه گروهی از نوجوانان و جوانان آن گونه که باید از شادی حقیقی کم تر بهره می گیرند؟ در حالی که منشور آفریدگار هستی همگان را به این فضل الهی ترغیب می کند.

واژه های کلیدی: کلام الله مجید، شادی، شریعت اسلام، اخلاق، نوجوان و جوان

عنوان مقاله	بررسی سلامت روان از دیدگاه آیات قرآن کریم واحادیث
نویسنده	۱ - عاطفه زارع ۲ - نجمه باقیان
	۱ - دانشجوی کارشناسی مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه شهید صدوقی یزد ۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه شهید صدوقی یزد
ایمیل	at.zare2010@yahoo.com

چکیده

انسان درگیر در چرخ دنده های تمدن پیشرفته ی امروزی، گویی دیگر فرصت به خود آمدن و تامین نیاز های روحی و روانی خود را ندارد و بیماری روانی و راهی برای رهایی از آن یکی از معضلات اساسی بشر است که در این بین راه ها و روش های گوناگونی برای رهایی از این مخمصه وجود دارد ولی هیچ یک مانند قرآن به این موضوع به دیدی کامل و جامع نگاه نکرده است و این موضوع را مورد بررسی قرار نداده است . شفافبخشی قرآن و راهکارهایی را که برای مقابله با فشارهای روحی و تامین بهداشت روانی انسان به نحو دقیق و به تفصیل بیان کرده ،مورد توجه بسیاری از پژوهشگران بهداشت روانی قرار گرفته است .لذا ، با توجه به نقش با اهمیت دین و راهکارهای آن، به عنوان یک عامل مؤثر بر سلامت روانی افراد ، برآن شدیم تا دراین مقاله به بررسی سلامت روانی از دیدگاه قرآن کریم ؛والا ترین منبع هدایت انسان ها در دین اسلام بپردازیم .

واژه های کلیدی : قرآن ، سلامت ، روان

عنوان مقاله	تأثیر نظام‌آهنگ واژگان قرآن کریم بر القای معانی
نویسنده	۱ - محمد پرویز ۲ - رسول بلاوی ۳ - علی خضری
	۱ - عضو هیئت علمی دانشگاه امام علی "ع" ۲ - فارغ التحصیل رشته ادبیات عربی از دانشگاه فردوسی مشهد ۳ - عضو هیئت علمی دانشگاه خلیج فارس - بوشهر
ایمیل	r.balawi@yaho.com

چکیده

یکی از جلوه های اعجاز هنری قرآن، جنبه موسیقایی بودن کلام الهی، و نظم و آهنگ واژگان قرآنی می باشد. مراد از نظام‌آهنگ قرآن، آهنگ خاصی است که از نحوه چینش حروف و کلمات قرآنی پدید می آید و هنگام استماع قرآن کریم به گوش می رسد. این نظام‌آهنگ - که گاهی از آن به موسیقی آیات قرآن نیز تعبیر شده - دارای نظم شگفت‌انگیز و ارتباط بسیار دقیق با معانی و مقاصد آیات و سوره‌ها است و الفاظ قرآن را روان و شیوا می سازد. آنچه نوشتار حاضر در پی آن است مطالعه این جنبه از اعجاز قرآن کریم می باشد. و هدف عمده این نوشتار، بررسی زیبایی‌های لفظی قرآن و تناسب الفاظ آن با مفاهیم آیات و سوره و تأکید بر لزوم بهره‌گیری از این ویژگی هنری در آموزش قرائت و حمل قرآن کریم است. این مقاله بررسی و کنکاش مختصری در آیات قرآن کریم از منظر زبان‌شناسی متن بنیاد است که با تکیه بر اصول زیباشناسی، میزان تأثیر نظام‌آهنگ واژگان قرآن کریم بر القای معانی را مورد ارزیابی قرار می دهد، و شواهدی از چگونگی ایفای نقش موسیقی واژگانی در القای معانی به مخاطب را بیان می‌دارد، و با بررسی نحوه عملکرد آنها، این شواهد را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. در پاسخ به این پرسش که «آیا نظام‌آهنگ واژگانی می‌تواند در مسئله فهم و درک آیات قرآنی تأثیر گذار باشد؟» این نتیجه حاصل می‌شود که آهنگ موزون واژگان قادر است که در فهم و درک بیشتر مفاهیم قرآنی بر مخاطبان تأثیر بسزایی داشته باشد.

واژه های کلیدی: قرآن، نظام‌آهنگ، موسیقی، واژگان، معانی

اعجاز روایتگری در قصص قرآنی	عنوان مقاله
ابوالفضل حری	نویسنده
horri2004tr@gmail.com	ایمیل

چکیده

بحث اعجاز قرآن تا کنون از جنبه‌های مختلف، بررسی و مطالعه شده است. اعجاز زبانی و بلاغی قرآن یکی از این جنبه‌هاست و یکی از وجوه این اعجاز، بحث روایتگری در قصص قرآنی است. در واقع، قرآن از جمله کتب وحیانی است نه فقط از داستان در راستای اهداف تربیتی استفاده می‌کند بلکه به طرز نیکو و کارآمد هم داستان‌پردازی می‌کند. از این رو، عبارت «احسن القصص» در سوره یوسف / ۳، هم به معنای بهترین داستان است هم به معنای بهترین و کارآمدترین شیوه داستان‌پردازی. با این حال، حقیقت این است که جنبه‌های روایتگری قصه‌های قرآنی از منظر رویکردهای جدید به ویژه در دنیای ادبیات داستانی روایی کمتر مورد لحاظ بوده است و در این میان، دستور زبان روایت و روایت‌شناسی با ابزارها و مولفه‌هایی که در اختیار دارد، قصص قرآنی را کارآمدتر بررسی و تحلیل می‌کند. یکی از نتایج احتمالی این بررسی این است که قصص قرآنی، هم از حیث مضمون و هم از حیث ساختار و به ویژه، ساختار روایی و خصوصاً طرز روایتگری، ویژگی‌ها و مولفه‌های خصیصه‌نما دارد. در واقع، سنت روایتگری در قرآن بیشتر مبتنی بر بافت پویای نزول قرآن بوده و از توالی تاریخی صرف تبعیت نمی‌کند. تکرار یا تصریف در بیان، یکی از وجوه برجسته قصص قرآنی است. سایر وجوه روایتگری که در این جستار بررسی می‌شوند، عبارتند از کاربرد هنرمندانه عناصر زمانی و مکانی، تصویر و تصویرپردازی، استفاده از مکالمه، صنعت التفات و استفاده از زاویه دید/ کانونی‌شدگی.

کلیدواژه‌ها: قصص قرآنی، روایتگری، روایت‌شناسی، تصریف در بیان، التفات

عنوان مقاله	قرآن و فناوریهای نوین - سلولهای بنیادی جنین
نویسنده	۱ - سیما افشارنژاد ۲ - سید محسن قاسمی ۳ - محمد محمدی ۴ - محبوبه آدمی دهکردی ۵ - مهرداد کاشفی
	۱ - استادیار گروه بیوشیمی دانشکده پزشکی، دانشگاه آزاد واحد مشهد ۲ - مربی گروه پیراپزشکی دانشکده پزشکی، دانشگاه آزاد واحد مشهد ۳ - مربی پژوهشکده رویان آموزش و پرورش مشهد ۴ - استادیار گروه گوش و حلق و بینی، دانشگاه آزاد واحد مشهد ۵ - دانشیار گروه مهندسی مواد و متالوژی دانشگاه فردوسی مشهد
ایمیل	sanegad@yahoo.com

چکیده

گزارشهایی درباره سلولهای تمایز نیافته (سلولهای بنیادی) در جنین در قرآن ذکر شده است. خداوند متعال در بخشی از آیه ۵ سوره حج می فرماید **ثُمَّ مِنْ مَّضْغَةٍ مَّخْلُوقَةٍ وَ غَيْرِ مَخْلُوقَةٍ** که به معنی سپس از تکه ای شبیه گوشت جویده، بخشی به گونه ی بافت ویژه مشخص و بخشی هنوز ویژه نشده آفریدم. این بخش سوره ۲۲ (حج) به نظر میرسد اشاره به این نکته دارد که در این مرحله جنینی (مضغمه) بخشی از سلولها برای بافت ویژه اختصاص داده شده و بخشی از سلولها اختصاصی نشده است. این دسته از سلولها تمایز نیافته اند در علم پزشکی به سلولهای بنیادی جنینی معروف اند. بتازگی دانشمندان موفق به شناسایی سلولهای بنیادی جنینی شده اند که به دو نوع سلولهای بنیادی جنینی اولیه و بلاستوسیت تقسیم می شوند. از کاربردهای بالقوه سلولهای بنیادی جنین، در ترمیم بافت و اندامهای آسیب دیده قلب، بافتهای استخوانی، پانکراس و درمان بیماری ها و ضایعات عصبی نظیر درمان بیماری MS، آلزایمر و پاکینسون می توان اشاره نمود.

واژه های کلیدی: قرآن، سوره حج، جنین، سلولهای بنیادی

اعجاز علمی قرآن مجید در مورد گسترش بستر اقیانوسها و جابجایی قاره ها	عنوان مقاله
۱ - طاهره پورمحمود ۲ - سیما زینالی	نویسنده
۱ - کارشناس ارشد زمین شناسی ۲ - کارشناس ارشد علوم قرآن و حدیث	
T_poormahmood۶۱۴@yahoo.com	ایمیل

چکیده

"وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ "

سوره مبارکه ی نمل آیه (۸۸)

وکوه ها را می بینی و می پنداری که بی حرکتند، در حالی که آن ها همچون ابر در حرکتند. (این صنعت (ماهرانه ی) خداست که هر چیزی را با دقت ساخته است، او به هر چه انجام می دهد آگاه است. خداوند متعال در بسیاری از آیات قرآن مجید بیاناتی در خصوص چگونگی تشکیل کوه ها و ساختمان درونی زمین و حتی حرکت انتقالی و چرخشی و کروی بودن زمین فرموده اند. اما نکته مهمی که در این آیه وجود دارد و جالب توجه می باشد تشبیه حرکت کوه ها به حرکت ابرها می باشد که در این صورت کوه ها نسبت به ما همچون ابرها می توانند دارای حرکت نسبی باشند و این امر اشاره ای به نظریه های گسترش بستر اقیانوس ها و جابجایی قاره ها دارد بدین معنی که سنگ کره روی نرم کره مثل قطعات یخ روی آب، شناور می باشد و قادر به حرکت و جابجایی است و بدین وسیله می توان گفت کوه ها در برخی موارد با حرکت خود بهم نزدیک شده و یا از هم دور می شوند و این متفاوت از حرکات انتقالی و چرخشی زمین می باشد.

واژه های کلیدی: تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ، حرکت کوه ها، جابجایی قاره ها، گسترش بستر اقیانوس ها، سنگ کره، نرم کره

عنوان مقاله	آهن به عنوان یک معجزه قرآنی
نویسنده	ملکه دیوه کانی
	طلبه سطح سه فقه و اصول
ایمیل	lorddivax@gmail.com

چکیده

در این تحقیق پی بردیم که نزول آهن یک نزول فیزیکی است و البته این نکته مغایرتی با نظر مفسرین که نزول را خلقت تعبیر کرده اند ندارد. در ادامه به ضرورت وجود آهن برای حیات موجودات و کره خاکی پرداختیم: گرچه آهن تاثیر بسیار عمیقی بر حیات همه موجودات و بشر دارد ولی در این نوشته تنها بطور گذرا به برخی از این امور پرداخته شده است از جمله: بوجود آمدن آب در آغاز خلقت، و می دانیم که آب در همه موجودات منشا حیات و ادامه زندگی است. و از دیگر مزایای آهن برای کره زمین وجود کره مغناطیسی (مگنوسفر) است که این مگنوسفر در اثر گردش کره زمین به دور خودش، چرخش هایی در هسته آهنی و مذاب کره زمین بوجود می آورد، که این گردشها یک میدان مغناطیسی عظیم در اطراف کره زمین ایجاد می کند، و زمین را از گزند طوفانهای خورشیدی حفظ می کند. در ادامه بررسی فواید آهن، به ضرورت آهن برای حیات جسم انسان می پردازیم.

از فواید آهن برای جسم انسان هموگلوبین است که به علت داشتن آهنکه در حالت احیا شده می باشد، می تواند با اکسیژن دی اکسید کربن ترکیب شده و عملیات اکسیژن رسانی از ریه ها به بافتها و دی اکسید کربن از بافتها به ریه ها امکان پذیر می گردد. و همچنین بشر امروز آموخته است که چگونه از این عنصر برای کشف و درمان سرطانهای مختلف بهره ببرند که ما در اینجا به ذکر نمونه های از این روشها بسنده می کنیم.

واژه های کلیدی: آهن، انزال، منافع

عنوان مقاله	آب و گستره اعجاز الهی از منظر قرآن کریم
نویسنده	۱ - سید احمد میریان
	۲ - حسن باقری
	۳ - بنفشه مفیدی
ایمیل	۱ - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی ساری
	۲ - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی نکا
	۳ - دبیر آموزش و پرورش شهرستان ساری
	Ahmad.miriyani@yahoo.com

چکیده

سپاس و ستایش خداوندی را که نعمت آب را در اختیار بشر قرار داد از آنجایی که یکی از عناصر حیات بخش خلقت، آب می باشد خداوند در قرآن کریم می فرماید:

«وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا». (و از آب هر چیز را زنده گردانیدیم) (انبیاء / ۳۰)

و نیز زیر بنای خلقت انسان را از آب تشکیل داده است در نتیجه از نظر قرآن شریف (آب) پدیده ای ارزشمند و حیات بخش معرفی شده است.

در روایات معصومین نیز آب اصل و بنیان حیات خلقت دانسته شده و در روایات اولین پدیده ی خلقت جسمانی را آب شمرده اند و طعم آن را طعم حیات معرفی کرده اند .

این اکسیژزنگانی هنگامی که به شکل باران از ابرها فرود بیاید هم مایه رحمت و برکات الهی است و گاهی سبب نعمت و عذاب خداوندی .قرآن کریم باران را برای زمینیان رحمت و برکت دانسته و از آن از جمله (رزق) یاد کرده است. نزول باران جلوه ای از صفات الهی است و در سرسبزی و رویش گیاهان و پیدایش نباتات و تزئین زمین و تامین آب آشامیدنی و طهارت نقش اساسی دارد. و خداوند در قرآن می فرماید: (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بَقْدَرٍ) (مؤمنون / ۱۸)

و ما از آسمان، آبی به اندازه ی (معین) فرود آوردیم .

آب در طبیعت به شکل های مختلف وجود دارد که یکی از انواع آب های سطحی، دریاهای، اقیانوس، رودخانه ها و چشمه ها هستند که ۷۵ درصد کره ی زمین را احاطه کرده اند .

دریا دیار عجایب و شگفتی های خلقت است آب های گوناگون، با طعم های مختلف، منبع عظیمی از مواد شیمیایی با ارزش و راه گسترده ای برای حمل و نقل کاهها است. علاوه بر این نزول باران تعدیل هوا و بخشی از ورزش بادها، تولید مواد غذایی و وسایل زینتی، همگی از برکات دریا محسوب می شود.

واژه های کلیدی: آب، حیات، باران، دریا

عنوان مقاله	بررسی دیدگاه ذاکر نایک پیرامون اعجاز علمی قرآن: اقیانوس شناسی
نویسنده	۱ - فاطمه صالحی ۲ - رمضان مهدوی آزاد بنی
	۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه مازندران؛ رشته علوم و قرآن حدیث ۲ - دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه مازندران
ایمیل	sf.salehi@yahoo.com

چکیده

برای نشان دادن حقانیت قرآن کریم شیوه های متعددی وجود دارد، که پرداختن به جنبه های مختلف اعجاز قرآن نیز از این دسته است. یکی از نمونه های اعجاز قرآن که خود در بر دارنده شگفتی های فراوانی می باشد، اعجاز علمی آیات است. این نوع از اعجاز، می تواند مؤید آسمانی و غیر بشری بودن قرآن، و به طور قطع سند محکمی برای اثبات آن باشد. هدف مقاله حاضر بیان اعجاز ناظر به علم اقیانوس شناسی در آیات قرآن است؛ در این رابطه، علم جدید قرن ها بعد از وحی قرآن کریم توانسته است آموزه هایی در باب اقیانوس شناسی ارائه نماید. در کتاب "قرآن و علم مدرن، سازگار یا ناسازگار؟" نوشته دکتر ذاکر نایک، به نمونه های متعددی از اعجاز علمی آیات از جمله مسأله اقیانوس شناسی اشاره شده است؛ لذا در این پژوهش^۱ با تأکید بر کتاب مذکور و ارائه نظرات تفاسیر و همچنین جمع آوری یافته های علم جدید، با روش توصیه ای تحلیلی، به دفاع و تبیین اعجاز علمی قرآن پرداخته شده است، تا در نشان دادن حقانیت آسمانی و غیر بشری بودن قرآن کریم، با تکیه بر دانش تجربی گامی مؤثر برداشته شود.

واژه های کلیدی: قرآن، اقیانوس شناسی، ذاکر نایک، اعجاز علمی قرآن

اعجاز علمی - عددی - ادبی قرآن کریم در ذکر آهن	عنوان مقاله
۱ - فاطمه اشراقی ۲ - فاطمه گلی	نویسنده
دانشجویان دکتری رشته زبان و ادبیات عرب دانشگاه اصفهان	
F.ishraqi@yahoo.com	ایمیل

چکیده

قرآن کریم معجزه گرانقدری برای بشریت است؛ چه از حیث هدایتگری و چه از حیث الفاظ و عبارات در بالاترین سطح قرار دارد؛ الفاظ و واژگانی که همگی مبین اعجاز علمی و ادبی قرآن است. امروزه آهن به ویژه فولاد به عنوان اساسی ترین پایه‌ی تمدن جدید بشری و یکی از مهم‌ترین ارکان فعالیت‌های اقتصادی و صنعتی هر کشور، قلمداد می‌گردد. قرآن تقریباً در هزار و چهارصد سال قبل در بیان چگونگی پیدایش آهن (انزال) و اهمیت آن به عنوان یک عنصر بسیار مهم در زندگی انسان، مطابق با علم امروز سخن گفته و از این راه اعجاز خود را اثبات کرده است: (...وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ) (الحديد ۵۷: ۲۵).

پژوهش حاضر بر اساس روش توصیفی - تحلیلی اعجاز مربوط به ذکر آهن یا «حدید» را در آیات قرآن، براساس سه محور اعجاز علمی، اعجاز عددی، و اعجاز ادبی به کاوش می‌نهد؛ که هر یک از این جنبه‌های اعجاز، خود شامل موارد جزئی‌تری نیز هست: مفهوم انزال آهن بر کره زمین از نظر علم فیزیک، منافع آهن در صنعت و پزشکی و...، تناسب ابجدی واژه حدید با ویژگی‌های آهن از نظر علم شیمی و با عدد سوره، و مظاهر بلاغی سجع، جناس، مراعات نظیر و... که همگی اقرار به اعجاز قرآن و علم بی‌پایان فرستنده آن دارد.

واژه های کلیدی: قرآن کریم، آهن یا حدید، اعجاز ادبی، اعجاز عددی، اعجاز علمی

نظراتی در حیطه علم سما	عنوان مقاله
منیرالسادات محمودیان نوش آبادی	نویسنده
لیسانس مترجمی زبان انگلیسی	
sama ۳۰۰ noor@yahoo.com	ایمیل

چکیده

با توجه به گوناگونی زبان گفتاری و مفهومی خاص مخاطبان این "کتاب عظیم"، آن هم در طول زمان تا قیامت و وجود فرسایش ها و پدیده های زبانی، و همچنین وجود مخاطبین متفاوت از حیث خلقت (جن و انس) و تمام ویژگی های وجودی و تنوع مافوق تصور "شعور" برای وجود خطوط ارتباطی در طول و عرض زمان، میان مخلوقات از یک جنس با یکدیگر و یا از دو جنس متفاوت با همدیگر، و ...

و از زاویه ای دیگر، نگاه به رشته اتصال موجودات هستی خصوصا موجودات ذی شعور به یک نقطه واحد و یا به عبارتی دیگر همان "وحدت وجود"، و نگرستن از زوایای متعدد به هستی که در این مقال مجالش نیست؛ حکایت از "نیاز" و نیز "وجود" زبانی واحد دارد که آن "نقطه واحد" با تمام اجزاء متصل ارتباط برقرار کند.

بدیهی است این "زبان" باید "زبان مشترکی" باشد که برای تمام اجزاء هستی قابل درک و "رمز گشایی" بوده و به رغم تفاوت های وجودی و زبان های کلامی، تمام مخلوقات دارای "زبانی مشترک" هستند. بطور مثال: یک نوزاد انسان از یک نژاد با پیرمرد فرتوت از نژاد و زبانی فرسنگ ها دورتر و یک مخلوق به نام شیر و دیگری به نام گیاه یونجه و دیگری آب و دیگری نور خورشید و دیگری منظومه شمسی و دیگری آسمان اول و دوم و سوم و ...، و در نهایت خالق یگانه همه و همه ارتباطی تنگاتنگ و زبانی و رمزهایی واضح و مبین با یکدیگر دارند!

بدیهی است این زبان نه زبان فارسی و هوسایی و ژاپنی و ریاضیات و نجوم و عربی و غیره است و نه زبان و اشاره و بریل و موسیقی و لمس؛ بلکه زبانی است که خداوند قادر متعال آن زبان را در غالب یک زبان مشترک به عرصه وجود فرو فرستاده است و نام آنرا "زبان قرآن" نامیده است.

به این سبب "ندای قرآن" در طول زمان برای هدایت "ذی شعور" و غیر آن (به مقتضای وجودی آنان) قابل کاربرد است. و از همین روست که آرامش و هدایت یک "جان مطمئن" انسانی و نیز جن و یا یک غنچه گل زعفران و قامت بلند سرو و گوش شنوای آهو و گوش جان کره ماه و تمام منظومات و کرات

آسمانی با این کلام هدایت یافته و در مسیر مقرر خود با سرعتی تعیین شده گام برمی دارند . پژوهش حاضر حاصل رویکردی به مطالب فوق بوده و پژوهشگر معتقد است که خلق فن آوری های بدیع و شتابنده انسان نه اینکه بازدارنده روی آوردن به اعتقادات دینی نیست ، بلکه دریچه ایست به نگاه آمیخته با شعور و درایت عقلی به عرصه پهناور هستی و فرود آوردن سر ستایش و تسبیح به پیشگاه خالق یکتاست در این مجموعه با محوریت واژه "سما" آیاتی مورد کنکاش لغوی (در حد توان علمی و عنایات خداوندی) قرار گرفته است .

در ترجمه و برداشت های آیات مورد نظر سعی شده است اضافه بر ترجمه های دم دست و آشنای واژگان ، نگاهی دوباره به دایره معنایی آنها داشته و حتی ساده ترین واژه از حیث ترجمه (برای فارسی زبانان که به دلیل وفور شنیدن و یا حتی کاربرد در زبان خودشان یک ترجمه دم دستی به ذهنشان خطور می کند ،) بازبینی معنایی شود .

به عنوان نمونه به نظر پژوهشگر شاید وقت آن رسیده باشد در جایی که کودک دبستانی ما از وجود "سحابی های سماوی" مطلع است ، ما نیز در ترجمه واژه "سحاب" گاهی نگاهمان را به فراتر از "جو زمین" برده و همه جا آنرا "ابر" تلقی نکنیم !

واژه های کلیدی : سما ، مصباح ، زین ، جعل ، رجم ، شیطان ، فطر ، بحر ، فجر

نشانه شناسی "خشوع" در قرآن کریم	عنوان مقاله
۱ - سید محمود قتالی ۲ - مرتضی قائمی ۳ - ابوذر گلزار	نویسنده
۱ - دانشیار زبان و ادبیات عرب دانشگاه بوعلی سینا همدان ۲ - دانشیار زبان و ادبیات عرب دانشگاه بوعلی سینا همدان ۳ - دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب	
seyedmahmood48@yahoo.com	ایمیل

چکیده

قرآن کریم به عنوان هنری ترین متن الهی در استفاده از نشانه ، به عنوان ابزار زبانی ، ارائه دهنده ی الگویی متین و منحصر به فرد است. نشانه شناسی، علمی است که به تحلیل نشانه ها در یک نظام می پردازد. بر اساس مکتب دوسوسور، هر نشانه در پرتو مثلث دال ، مدلول و دلالت قابل تفسیر است. یکی از جلوه های هنری قرآن ، کاربرد کلمات در قالب اسلوب های متنوع است که به آن مفاهیم و برداشت های مختلف می بخشد. «خشوع» ومشتقات آن از جمله واژه ها یی است که در قالب ساختارهای مختلف در قرآن کریم به کار رفته و معانی ودلالات عمیقی را در بر دارد که با بررسی و کشف آنها می توان به بخشی از دریای اعجاز بیانی قرآن پی برد وبا ظرافت ها ونکته های بلاغی قرآن واعجاز قرآن در واژه گزینی آشنا گردید.

در این جستار «خشوع» در آیات ، متناسب با سیاق آیات ، مضامین کلی آنها و زمینه ی مورد بحث، در تفاسیر مختلف مورد بررسی وکنکاش قرار گرفته و سپس با تحلیل آنها به جمع بندی کلی پرداخته شده است. در این مقاله در پی آنیم که با بررسی نشانه شناسی واژه ی «خشوع» ومشتقات آن که ۱۶ بار در آیات قرآن تکرار شده، به دلالت های معنایی آن پی ببریم .

واژه های کلیدی : نشانه شناسی، قرآن کریم ، خشوع

ترجمه کنایات قرآن در آئینه نقد	عنوان مقاله
۱ - عباس اقبالی ۲ - زهره زرکار	نویسنده
۱ - دانشیار گروه عربی دانشگاه کاشان ۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد گروه عربی دانشگاه کاشان	ایمیل
z_zarkar@yahoo.com	

چکیده

قرآن کریم که در اوج بلاغت زبان و ادبیات عرب قرار گرفته، سرشار از صنایع ادبی است و این آرایه‌ها و صنایع دالّ بر بلاغت و اعجاز بلاغی آن می‌باشد.

تعبیرات کنایی یکی از جلوه‌های زیبایی سخن و هنرسخنور است و صاحبان هر زبان به کمک تصویرهایی که از خلال کنایات پدید می‌آید بر قدرت نفوذ و اثر بخشی کلام خویش می‌افزایند. کنایات مفهومی فراتر از معنای الفاظ خود را دارند و در ترجمه حرفی یا معنایی اکثر آن‌ها، انتقال معنای مورد نظر رسا نمی‌باشد. بسامد این گونه تعابیر در آیات شریفه قرآن چنان است که بررسی ترجمه آن‌ها هم پژوهشی مستقل را می‌طلبد و به یقین بررسی همه این ترجمه‌ها در یک مقاله نمی‌گنجد ولی از باب ما لا یدرک کله لا یتدرک کله در این جستار به واکاوی ۴ نمونه که در دسترس عموم است یعنی ترجمه‌های مرحوم الهی قمشه‌ای، حسین انصاریان، ابوالفضل بهرام پور و محمد مهدی فولادوند پرداخته و به استناد تفاسیری معتبر مانند المیزان، مجمع البیان و... نمونه‌هایی از تعابیر کنایی قرآن را برگزیده، با نگاهی به آراء تفسیری پیرامون آن‌ها، ترجمه‌های این مترجمان بررسی و نقد شده و محاسن این ترجمه‌ها، نارسایی و ناهماهنگی برخی از آن‌ها مشخص گشته است.

واژه‌های کلیدی: کنایات قرآن، الهی قمشه‌ای، انصاریان، بهرام پور، فولادوند

نشانه شناسی واژه ی «لسان» در قرآن مجید	عنوان مقاله
۱ - علی باقر طاهری نیا ۲ - راضیه رستمی نیا	نویسنده
۱ - استاد زبان و ادبیات عربی دانشگاه تهران ۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادب عربی دانشگاه بوعلی سینا	ایمیل
rostaminia_۸۷@yahoo.com	

چکیده

دانش نشانه شناسی به بررسی حوزه دلالت واژگانی در درون یک نظام نشانه ای می پردازد. از رهگذر مطالعات نشانه شناسانه هر واژه به عنوان یک نشانه در فرایند دال و مدلول و دلالت قابل تحلیل است. خواننده متن (متلقی) چنانچه بتواند فرایند مذکور را در خصوص هر یک از نشانه های زبانی به درستی استنباط نماید در دریافت معنا توفیق بیشتری کسب خواهد نمود. از جمله واژگان قرآنی که به واسطه بسامد قابل توجه و ایفای نقش آن در ساختار کلام قرآنی قابل بررسی و مطالعه است واژه "لسان" است. واژه ی «لسان» بصورت مفرد و جمع ۲۵ بار در قرآن به کار رفته است که از این تعداد نیمی در معانی ایجابی مثل روشنگری، راستگویی، بشارت و هدایت، و نیمی دیگر در معانی سلبی مثل تحریف، دروغگویی، افترا و خشونت در کلام بکار رفته است. واژه ی «لسان» در قرآن کریم از جمله واژگانی است که می توان برای آن مدلول های متعددی در نظر گرفت. «لسان» به معنی آله النطق (ابزار سخن گفتن) ، زبان یک قوم و نیز به معنی سخن فصیح در قرآن بکار رفته است. از سوی دیگر، دلالت این واژه بر معانی گوناگون، تابع مضمون آیه ای است که در آن واقع شده است. اما شگفت این است که در قرآن هیچگاه برای دلالت بر زبان به معنی نظام ارتباطی میان مردم، از واژه ی «اللغة» استفاده نشده، بلکه به جای آن از «لسان» بهره گرفته شده است. این مقاله بر آن است تا با بررسی دلالت این واژه حوزه معنائی آن را در هر یک از آیات مربوط از منظر نشانه شناسی مورد بررسی قرار دهد.

واژه های کلیدی: قرآن کریم، لسان، نشانه شناسی، دلالت

معناشناسی سوره ی یاسین	عنوان مقاله
۱ - مصطفی کمال جو ۲ - فاطمه گلیج	نویسنده
۱ - استادیار زبان و ادبیات عرب دانشگاه مازندران ۲ - کارشناس ارشد زبان و ادبیات عرب دانشگاه مازندران	ایمیل
fatemehgoleij@yahoo.com	

چکیده

سیستم معانی قرآن، نظام مند ترین سیستم زبانی است؛ این انسجام و هماهنگی معانی، جنبه ای از اعجاز قرآن محسوب می گردد. با وجود مبانی فکری بشر و زیرساخت‌های دینی-کلامی، با تکیه بر میراث علمی و ابزارهای جدید تاکنون دیدگاه‌ها و اندیشه‌های گوناگونی در این باره مطرح شده است. این مقاله، به منظور تبیین راهکارهای واحد و استوار در فهم حقایق معانی قرآن، می‌کوشد؛ تا با توجه به ضرورت‌های روز، با استفاده از علم معناشناسی، به تحلیل این جنبه از اعجاز بپردازد. به همین دلیل با استمداد از قرآن، ازلی ترین کتاب معجزه و سوره ی یاسین، قلب تپنده ی آن ارتباط میان آیات این سوره را بررسی کرده است. با وجود پیوستگی و اتحاد صوری و معنایی میان واژه‌ها با دیدگاه ساخت‌گرا به تجزیه و تحلیل سوره ی یاسین پرداخته شده است که نشان می‌دهد؛ معانی و مفاهیم قرآنی حلقه وار به هم گره خورده‌اند؛ و این معجزه ی انکارناپذیر معانی قرآنی است.

واژه های کلیدی: سیستم معانی، معجزه ی معانی، دیدگاه ساخت‌گرا، واژه های قرآن، سوره ی یاسین

عنوان مقاله	نقد شبهه مستشرقان در نفی اعجاز قرآن و عدم اصالت آن
نویسنده	نیره تاجیک
	طلبه مدرسه علمیه اسلام شناسی حضرت زهرا (س)
ایمیل	amharati@gmail.com

چکیده

هسته‌ی مرکزی و نقطه‌ی محوری مباحث علوم قرآن، موضوع اعجاز قرآن است؛ قرآن پژوهان و مفسران، معجزه را این‌گونه معنا شناسی کرده اند: «امر خارق عادت‌ی که برای اثبات نبوت یا امامت، همراه تحدی، انجام می‌شود و بشر از مثل‌آوری، شکست و تحریف آن عاجز است»؛ در نتیجه، عدم تحریف قرآن یکی از شرایط مهم و اساسی اعجاز قرآن است و اگر تحریف قرآن اثبات شود، اعجاز آن ابطال خواهد گشت، البته با اثبات عدم تحریف قرآن اعجاز آن اثبات نخواهد شد. برخی مستشرقان به هدف خدشه وارد نمودن بر اعجاز قرآن و نفی اصالت آن در قالب یک شبهه، ادعا می‌کنند این کتاب فاقد نسخه مطابق وحی است که در زمان پیامبر(ص) تدوین شده باشد و با تکیه بر حافظه‌ی مسلمانان نگاشته شده، از این رو احتمال تحریف در آن زیاد و در نتیجه فاقد اعجاز، اصالت و اعتبار است. نوشتار حاضر با تبیین لوازم، علت‌ها و دلایل این شبهه، درصدد پاسخ‌گویی برآمده است. دلیل اول شبهه‌ی خاورشناسان، اتکای جمع قرآن بر حافظه‌ها است که برای رد آن ما با استقرای طبقات قاریان اثبات می‌کنیم تعداد حافظان قرآن در هر عصر در حد تواتر بوده است. افزون بر این شواهد تاریخی نشان می‌دهد که قرآن در چهار مرحله با تکیه بر حافظه‌ها جمع شده و هم‌زمان، آیات وحی در نسخه‌های فراوان نیز مکتوب گردید و حتی می‌توان گفت نگارش، پشتوانه‌ی محفوظات ذهنی و در نتیجه محفوظ از تحریف بوده است. دلیل دوم خاورشناسان مکتوب نبودن قرآن در عصر نزول است که با قرآینی مثل تشویق پیامبر(ص) به کتابت، رواج نگارش قرآن در آن عصر، وجود کاتبان وحی و از همه مهم‌تر وجود نسخه‌ی اصلی وحی در خانه‌ی پیامبر(ص) این دلیل نیز رد می‌شود. دلیل سوم مستشرقان، ابتدایی بودن رسم‌الخط قرآن است، درحالی‌که مطالعات تاریخی و خط‌شناسی این شبهه را جواب می‌دهد که خط عربی ریشه در خط هیروگلیف دارد که مربوط به تمدن کهن مصر و در نتیجه دارای ضابطه بوده است. حاصل نقد و رد دلایل مستشرقان، اثبات اعجاز، اصالت و عدم تحریف قرآن است که در نتیجه شبهات خاورشناسان بر نفی اعجاز قرآن را ابطال می‌کند. شایان ذکر می‌باشد که اثبات اصالت و عدم تحریف قرآن دارای دلایل عقلی و نقلی قوی متعدد بوده و محدود به شواهد تاریخی نیست.

واژگان کلیدی: شبهه، خاورشناس، اعجاز قرآن، جمع قرآن، حفظ، تواتر

عنوان مقاله	آیا اعجاز با زمان تناسب دارد؟
نویسنده	سمیه خاری آرانی کارشناس ارشد الهیات، علوم قرآن و حدیث دانشگاه کاشان
ایمیل	s.khariani@yahoo.com

چکیده

قرآن معجزه جاودان پیامبر عظیم‌الشان اسلام حضرت محمد مصطفی(ص) است که همواره در طول تاریخ مورد مأمّن و پناه معرفتی و معنوی مسلمانان بوده است. قرآن برخلاف سایر معجزات، محدود به زمان و مکان خاصی نبوده و نیست. قرآن آیت و نشانه‌ای همیشگی برای اثبات حقانیت اسلام و رسالت پیامبر است.

برای بررسی اعجاز قرآن و اینکه با زمان تناسب دارد یا نه؟ قبل از هر چیز به مفهوم شناسی اعجاز پرداخته شده است که در این مفهوم شناسی معنای لغوی معجزه و معنای اصطلاحی آن با نظرهای مختلف افراد به آن پرداخته شده است و در ادامه به ویژگی‌های اعجاز و و امتیازهای اعجاز و در پایان امتیاز اعجاز قرآن که از چند جنبه مورد بررسی قرار می‌گیرد یکی از لحاظ اینکه قرآن معجزه گویاست و دیگر اینکه جاودانگی و جهانی بودن اعجاز که این جاودانگی از چند جهت مورد توجه می‌باشد و در نهایت اعجاز روحانی پرداخته شده است.

در این عالم نمی‌توان هرگز حادثه‌ای را بی ارتباط با زمان و مکان و اجزای دیگر عالم فرض کرد، و هرگز ذی شعوری را نمی‌توان فرض کرد که کار زندگی اش را با اراده و شعور از پیش برد.

واژه های کلیدی: قرآن، اعجاز، زمان

اعجاز قرآن در احادیث رضوی	عنوان مقاله
موسی کاظم زاده	نویسنده
دانشجوی ارشد جامعه شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز	
moosakazemzadeh@yahoo.com	ایمیل

چکیده

قرآن کریم، کتاب راهنمای بشر، معجزه ای است که از سوی خداوند متعال به قلب مبارک پیامبر اسلام نازل شده و از زمان نزول آن تا کنون منشا خیرات و برکات الهی بر انسان بوده است. تدبر و تأمل در قرآن و بهره گرفتن از آیات آن از مهم ترین تأکیدی است که هم در خود قرآن و هم از قول پیامبر رحمت و ائمه معصومین بدان اشاره و سفارش بسیار شده است.

تدبر و تأمل در قرآن دارای ابعاد و وجوه مختلفی است، که یکی از آنان بررسی معجزاتی است که در کلام خدا وجود دارد. در واقع قرآن به عنوان کلام خدا از جنبه های گوناگون اعجاز از قبیل اعجاز علمی، اعجاز لفظی، اعجاز عددی و ... بهره مند است.

بدین سبب، قرآن کریم، بهترین و زیباترین کلام و ماندگارترین اثر وحیانی است که از ملکوت آسمان بر زمین فرود آمده و عظیم ترین و کامل ترین، دین را برای بشریت به ارمغان آورده است، بطوری که بعد از رسول اکرم (ص)، امامان معصوم (ع) نقش تعیین کننده ای در تبیین و تفسیر کلام خدا داشته اند، به گونه ای که امام رضا (ع) همچون سایر ائمه معصومین علیهم السلام در طول دوران امامت و زندگی پر برکت خویش عنایت ویژه ای به قرآن کریم داشته اند و در اکثر موارد این کتاب آسمانی را مرجع و منبع کاملی برای حل مسائل و پاسخ به شبهات دانسته است که می توان اهمیت این کتاب الهی را در سیره سخنان، مناظره ها و احادیث امام رضا (ع) مشاهده نمود و در این راستا ایشان همیشه به مسلمانان توصیه می کردند که علاوه بر پیروی و توجه ویژه به مفاهیم و آیات قرآن، آن را در امور زندگی راهنما و سرلوحه همه فعالیت های خود قرار دهند.

آنچه در این تحقیق به نگارش در آمده؛ اعجاز و عظمت قرآن کریم در احادیث رضوی است که در این مقاله به نکته های بسیار مهم و راهگشای اعجاز قرآن کریم در سیره کریمانه و سخن حکیمانه ثامن الحجج (ع) پرداخته شده است.

واژه های کلیدی: قرآن، احادیث، رضوی، احادیث رضوی، امام رضا (ع)، اعجاز قرآن

بررسی دیدگاه راترود ویلانت در اعجاز علمی قرآن	عنوان مقاله
۱ - سید علی اکبر ربیع نتاج ۲ - مریم عمویی ۳ - الناز برزگر ماشک	نویسنده
۱ - دانشیار دانشگاه مازندران ۲ - دانشجوی ارشد دانشگاه مازندران ۳ - دانشجوی ارشد دانشگاه مازندران	
Sm.rabinataj@gmail.com	ایمیل

چکیده

خاورشناسان در زمینه ی اعجاز علمی قرآن، مطالعات گسترده ای داشته و بعضی در موافقت با این اعجاز و بعضی دیگر به مخالفت سخن گفته اند و در این زمینه کتابها و مقاله هایی به رشته تحریر در آورده اند. یکی از خاورشناسانی که در زمینه اعجاز علمی قرآن سخن گفته و مقاله نوشته ،"راترود ویلانت" خاورشناس آلمانی است که در زمینه تفسیر علمی واعجاز علمی قرآن سخن گفته است.مقاله وی تحت عنوان «تفسیر در دوره ی جدید و معاصر» در دائره المعارف لیدن به چاپ رسیده است. وی در مقاله خویش به بررسی تفاسیر مختلف پرداخته است. تفسیر علمی و جایگاه اعجاز علمی قرآن بخشی از این مقاله است. این مقاله، با روش توصیفی - تحلیلی و با رویکردی کتابخانه ای - اسنادی درصدد بیان دیدگاه ایشان و نقد و بررسی آن سامان یافته است. بررسی ها نشان می دهد مقاله وی علاوه بر داشتن جنبه مثبت، در برخی موارد نیز قابل نقد است. زیرا وی: اولاً به اعجاز علمی و تفسیر علمی رویکردی افراطی دارد. ثانیاً در بیان اعجاز علمی ابتدا به تعریفی جامع از آن ارائه نکرده است. ثالثاً قرآن کتاب هدایت است، و کتابی صرفاً علمی نیست تا نظریات علمی را به صورت جزئی بیان کند. بنابراین نظریه اعجاز علمی شرایطی دارد و در صورتی قابل پذیرش است که از هرگونه رویکردی افراطی و تفریطی نسبت به قرآن دوری جسته و شیوه ی اعتدال را در پی گیرد.

واژه های کلیدی: اعجاز علمی قرآن، خاورشناسان، شبهات، راترود ویلانت

تبیین مفهوم «همانند قرآن را بیاورید» در آیات تحدی	عنوان مقاله
زهرا مقیمی	نویسنده
دانشجوی دکتری رشته علوم قرآن و حدیث دانشگاه تهران	
moghimizh@yahoo.com	ایمیل

چکیده

برخی از آیات قرآن معارضان را به هموردی در برابر خود می‌خواند. این آیات، که به آیات تحدی معروف هستند، از وجوه گوناگون قابل بررسی‌اند. یکی از خصوصیات مشترک این آیات این است که در همه‌ی آنها عبارت «أتی بـ» (آوردن) به کار رفته و از خصم خواسته شده است که یک سوره یا ده سوره یا حدیثی مانند قرآن بیاورد. از بررسی و تحلیل کاربردهای قرآنی این واژه و تدبر در برخی دیگر از آیات چنین بر می‌آید که وقتی قرآن از معارضان می‌خواهد همانند آن را بیاورند منظور آن است که اگر توان دارند از نزد خدا کلامی مانند آن بیاورند نه این که کلامی از پیش خود بیافند و آن را در برابر قرآن عرضه کنند. بنابر این یکی از مهمترین وجوه اعجاز، آن است که از نزد خدا مانند آن را بیاورند. با چنین رویکردی، مفهوم این که چرا قرآن نه فقط عرب بلکه جن و انس را به مبارزه طلبیده، بهتر تبیین می‌شود و نیز ادعای بسیاری از مدعیان دروغین در هموردطلبی در برابر قرآن باطل می‌شود چرا که خود آنان نیز ادعا نکرده‌اند آنچه را عرضه داشته‌اند از جانب خداست؛ و نیز برخی شبهات در باره اعجاز، از جمله این که شاید معاصران عصر نزول قرآن مشابه قرآن را آورده‌اند ولی به دلایلی، از جمله سیطره‌ی مسلمانان در آن روزگار، عرضه نکرده‌اند، و نیز نظریه صرفه، به خودی خود باطل می‌شود. این مفهوم با برخی از آیات قرآن تأیید می‌شود.

واژه های کلیدی: آوردن همانند قرآن، آیات تحدی، اعجاز، وجوه اعجاز، صرفه

عنوان مقاله	عدم اختلاف در قرآن نشانه غیر بشری بودن آن
نویسنده	سید ابوالفضل موسویان استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه مفید - قم
ایمیل	moosavian@mofidu.ac.ir

چکیده

قرآن در آیات تحدی مخالفان را به مبارزه طلبیده است و مشهور این است که چون در آن دوران فصاحت و بلاغت در اوج خود بود و تأثیر شگرف قرآن را از فصاحت و بلاغت آن می دانستند، این هم‌وردی در همین راستا تفسیر شد. اما در آیه «نفی اختلاف» به صراحت دلیلی بر الهی بودن این کتاب و حقانیت پیامبر در دعوی نبوت آورده و همگان را به تأمل در این دلیل فراخوانده است. و آن این امر فطری و بدیهی است که اگر قرآن ساخته بشر بود باید در آن اختلاف بسیاری دیده می شد و چون در آن اختلافی نیست پس این کلام بشر نیست. این امری است که همه آن را می فهمند. چه مردم آن روزگار و چه مردم امروز؛ چه کسانی که با ادبیات عرب و به فصاحت و بلاغت آشنایند و چه کسانی که چنین نیستند. لذا مخالفان از ابتدا تا کنون حتی غیر عرب زبانها در پی یافتن اختلاف در قرآن بوده اند تا این دلیل قرآن را باطل کنند، و قرآن پژوهان در همه دورانها با استناد به ظواهر آیات به شبهات مطرح شده، پاسخ روشن داده اند.

محققان دیدگاههای مختلفی در باره این دلیل قرآنی بیان کرده اند از جمله: در معنای عدم اختلاف، منشأ اختلاف، نحوه تقریرهای پیشینیان از این وجه اعجاز، مخالفان این وجه از اعجاز و... این مقال با بررسی مسایل فوق در پی پاسخ به این مطلب است که آیا نبود اختلاف می تواند دلیل الهی بودن این کتاب باشد؟ و آیا لزوماً در کتب بشری اختلاف وجود دارد؟ و در پایان به یکی از شبهاتی که اخیراً در مورد تعارض آیات مطرح شده است (شبهه تعارض آیات توبه)، پاسخ داده می شود.

واژه های کلیدی: تحدی، اعجاز، عدم اختلاف در قرآن، منشأ اختلاف، نظریه صرفه، وجوه اعجاز

عنوان مقاله	وجوه بیانی در امثال مکی و مدنی
نویسنده	مرضیه فیاض
	هیات علمی دانشگاه پیام نور مرکز فارس
ایمیل	fayaz@pnu.ac.ir

چکیده

امثال و حکم در هر ملت و زبانی نشانه غنای فرهنگی آن‌هاست و عبارتند از جملاتی حکیمانه، ساده و پرمحتوا که مردم، آن‌ها را در محاورات خود به کار می‌برند. می‌توان گفت امثال خلاصه‌ای از تجارب و افکار بعضی مردم و یا حکماء است که تأثیراتی بس شگرف در اذهان بشر به جا می‌گذارند. قرآن نیز که برای هدایت و ارشاد انسان‌ها نازل شده، به قصد تقریب امور ذهنی و غیبی و عقلی به اذهان مردم از امثال بهره برده است، زیرا استفاده و بکارگیری امثال فهم مسائل مشکل را برای همگان میسر می‌گرداند. هم چنین خاطر را لذت و طبع را مسرت می‌بخشند. در این مقاله ضمن تعریف مختصری از مثل و اهمیت آن، سعی شده است، امثال مکی و مدنی که یکی از تقسیمات اصلی امثال قرآنی است از حیث موضوع و وجوه بیانی بررسی شود. از جمله نتایج این بررسی کثرت امثال مکی نسبت به امثال مدنی و فزونی تشبیه نسبت به استعاره و دیگر وجوه بیانی است که قطعاً معلول عللی است که در مقاله به آن‌ها پرداخته‌ایم.

واژه های کلیدی: امثال قرآنی، امثال مکی، امثال مدنی، وجوه بیانی

گیاهان دارویی در قرآن	عنوان مقاله
۱ - حسین وش ۲ - سیده الهام میرطالمی	نویسنده
۱ - کارشناسی کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی ۲ - کارشناسی پرتو درمانی	
hoseinvash@yahoo.com	ایمیل

چکیده

که قرآن کریم به گیاهان، به ویژه گیاهان زراعی که دارای منافع اقتصادی هستند توجه زیادی نشان داده است و آن جا نیز که از گیاهان غیرزراعی صحبت کرده است، اهداف خاصی چون تشویق یا ترساندن (بندگان) را در نظر داشته است. همچنین مشاهده می شود که قرآن کریم از یاد کردن گیاهان زراعی متداول در جزیره العرب و سرزمین های همسایه آن به ندرت خارج شده و بیشتر بر گیاهان شناخته شده نزد ساکنان آن تأکید ورزیده است. (ابولحب، ۱۳۸۵). یافته های بالا مشخص می کند که همه ی گیاهانی که در این دنیا وجود دارند و خداوند در قرآن به آنها اشاره کرده است دارای خاصیت درمانی می باشند

واژه های کلیدی: گیاهان دارویی، میوه، خواص درمانی، پزشکی، قرآن

مدیریت در قرآن	عنوان مقاله
۱ - فهیمه غلامی زارعزاده ۲ - فاطمه غلامی زارعزاده	نویسنده
۱ - دانشجوی کاشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی ۲ - دانشجوی کاشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی	
fahimehg@rocketmail.com	ایمیل

چکیده

بدیهی است هر سازمان اجتماعی برای نیل به اهدافی طراحی شده و با توجه به ساختارش نیازمند نوعی مدیریت است و گفتنی است ظهور پدیده «اداره» کردن مربوط به روزگار اخیر نیست، بلکه از دیرباز بشر متوجه شده است که برای رسیدن به یک هدف، لازم است به بسیج امکانات و رهبری این امکانات بسوی آن هدف مشخص، اقدام کند. البته باید توجه داشت که شیوه رهبری و مدیریت در هر تمدنی بستگی به ساخت فرهنگی آن تمدن دارد. در این مجموعه تلاش بر این است تا با مراجعه به قرآن کریم که پل ارتباطی میان ذهنهای ما و آیات نورانی کلام الله است، دستورات و ارشادات آن منشور ربّانی که نگاهی به حوزه علوم مدیریتی دارد، استخراج گردد.

واژه های کلیدی: قرآن، مدیریت، انسان، اخلاق، مدیر

مدیریت سلیمانی، اعجاز قرآن در مدیریت منابع انسانی	عنوان مقاله
۱ - سیدامیرحسین حسینی ۲ - مرضیه فیاض	نویسنده
۱ - عضو هیات علمی دانشگاه فنی و حرفه ای ۲ - عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور فارس	
amir۴۸۱۸@gmail.com	ایمیل

چکیده

در جهان در حال تغییر و تحول امروز که هر لحظه سایه تغییرات و پیامهای آن بر دوش جوامع و ملل سنگینی می کند، دانش مدیریت آماج تحلیل ها و گفته های تازه قرار گرفته است و هر ملت به دنبال بهره برداری بیشتر و دستیابی به شیوه های نوین تر مدیریتی و رسیدن به پویایی و بالندگی افزونتر در بین سایر جوامع است. در روزگاری که تفکرات اومانیستی با نگرش های صرفا مادی تئوری های بسیاری را برای افزایش بهره وری و بهینه سازی استفاده از منابع انسانی به عنوان تاثیر گذار ترین بعد هر سازمان، در دستور کار خود قرار داده اند، قرآن کریم به عنوان کاملترین کتاب الهی در ۱۴ قرن پیش از این، نه تنها در ابعاد دینی بلکه برای کلیه شئون زندگی بشر ارائه برنامه نموده است. اعجاز قرآن کریم در ابعاد مدیریتی بالاخص در نحوه برخورد مدیران و سرپرستان با نیروی انسانی تحت نظارت خود تکیه گاه بسیار استوار، کارا و اثر بخش مبتنی بر ارزش های والای الهی و فطری را در پیش روی جوامع صنعتی و تولیدی دنیا قرار داده است. اطلاع هدهد از آنچه در روی زمین و در منطقه سبا رخ داده در حالی که پیامبر بزرگ خدا حضرت سلیمان (ع) با آن سلطنت عالم گیر بر آن مطلع نبود و اصول مدیریتی حاکم بر رفتار حضرت سلیمان (ع) با نیروی تحت سلطه خویش زمینه ای را به روی محققین خواهد گشود تا با دیدی مدیریتی به درک و شعور اجتماعی، سیاسی و توحیدی یک پرنده و نحوه برخورد مدیریتی یک مدیر الهی با مجموعه نیروی انسانی تحت فرمان خود نظر داشته باشند. به نظر می رسد بازشناسی ارزش ها و هنجارهای دینی و اجتماعی مبتنی بر آیات وحی در مقایسه با نظریات و تکنیک های صرفا مادی گرا می تواند باعث بهبود مدیریت و افزایش بهره وری در سازمانهای مختلف آنهم با تکیه به ارزش ها و جایگاه والای انسان به عنوان خلیفه الله گردد. در این مقاله ۱۱ اصل مدیریت منابع انسانی برگرفته از آیات ۲۰ الی ۲۸ سوره نمل تشریح می گردد.

واژگان کلیدی: حضرت سلیمان (ع)، هدهد، مدیریت منابع انسانی

دومین همایش ملی اعجاز قرآن

تهران؛ بهمن ماه ۱۳۹۲

